een uitgave van de
Vereniging voor Pieters- &
Academiewijk en Levendaal-West
www.palleiden.nl

HART VAN DE STAD KRANT

Coronatijd, studenten op het Gerecht. Foto Sander Wiersma

ALGEMENE LEDENVERGADERING 23 APRIL 2020 UITGESTELD

CORONA, AANDACHT VOOR ELKAAR

Onze wijk is stil geworden. Weinig mensen en verkeer op straat, geen reuring, zelfs nauwelijks in studentenhuizen. Geen spontane ontmoetingen, geen vergaderingen, afstand houden, stille cafés, eetgelegenheden en winkels. Het leven zit in een lagere versnelling, een beetje als tijdens de autoloze zondagen in 1973 bij de oliecrisis. Dus zoeken we elkaar digitaal op of gewoon met een telefoontje. En als je dat kan, bied je je buren aan om boodschappen te doen, of klusjes uit te voeren. Studenten geven het goede voorbeeld--we hebben geluk dat er zoveel in onze wijk wonen. Horeca stelt zich in op thuisbezorgen, voorraden worden te geef aangeboden. Samenleven is samen leven. Mooi toch?

Het bestuur van PAL Leiden en de redactie van de Hart van de Stadkrant hopen dat u de crisis goed doorstaat en gevrijwaard blijft van het Coronavirus. U kunt onze website bezoeken om te zien wat het bestuur doet om het aanbod van hulp te verbinden met de vraag (www.palleiden.nl).

Nummer 158
April 2020
oplage 3000
Redactie Marjolijn Pouw
Charlotte Boschma
Els Olden
Carla van der Poel

De volgende krant verschijnt september 2020. Inlevering van stukken uiterlijk 15 augustus 2020 via redactiehvds@palleiden.nl.

BESTUUR

ALGEMENE LEDENVERGADERING 23 APRIL 2020 UITGESTELD

Op donderdag 23 april 2020 had PAL Leiden de jaarlijkse Ledenvergadering willen houden. **Met het oog op de uitbraak van de Coronagriep heeft het bestuur besloten om deze vergadering tot nader order uit te stellen.** De nieuwe datum zullen we bekend maken op onze website: www.palleiden.nl. Omdat er voor september geen nieuwe Hart van de Stadkrant uitkomt, hieronder alvast het programma en de agenda. Voorafgaand aan de vergadering presenteren de vier studentenverenigingen in onze wijk zich. Ze gaan in op wat zij als verenigingen terugdoen voor de stad.

Datum: Wordt later bekend gemaakt
Plaats: Faculty Club Academiegebouw, Rapenburg 73 te Leiden

Programma:

19.45 uur	Inloop met koffie en thee
20.00 uur	Opening door de voorzitter
20.05 uur	Presentatie Minerva, Quintus, Augustinus en Catena
20.35 uur	Algemene Ledenvergadering 2020
22.00 uur	Afsluitende borrel, aangeboden door het bestuur van PAL Leiden

AGENDA

1. Opening en vaststelling van de agenda

2. Mededelingen van de voorzitter en binnengekomen stukken

3. Verslag van de Algemene Ledenvergadering 2019

4. Jaarverslag 2019

a. en b. Jaaroverzicht (a.) en jaarrekening (b.) 2019

c. Verslag en Advies van de Kascommissie bestaande uit de heren Hans Slot en Ruud Breedveld

d. Decharge van het bestuur: voorgesteld wordt het bestuur decharge te verlenen voor het gevoerde bestuur en beleid

e. Benoeming leden van de Kascommissie: de heer Hans Slot treedt per heden volgens rooster af en is niet herbenoembaar. De vergadering wordt gevraagd een kandidaat aan te dragen.

5. Bestuur

a. Aftredend en herkiesbaar: Jan Demper treedt volgens rooster af en is herkiesbaar en beschikbaar voor een 2e termijn van drie jaar

b. Aftredend en niet herkiesbaar: na het besluit van de ledenvergadering van vorig jaar om Adri Klaassen een extra bestuursjaar te verlenen komt er nu definitief een einde aan zijn bestuurslidmaatschap

c. Nieuwe bestuursleden: Aangezien er zich geen bestuurskandidaten hebben gemeld blijft deze plaats voorlopig vacant.

6. Statutenwijziging

a. Voorstel tot statutenwijziging en geldende statutaire regeling. Het bestuur is voornemens de statuten van de vereniging te wijzigen en stelt de Algemene Ledenvergadering voor om de gewijzigde statuten van de vereniging vast te stellen conform het ontwerp. Daartoe kan onder voorwaarden worden besloten door de Algemene Ledenvergadering.

Voor een statutenwijziging is conform artikel 18 van de nu geldende statuten vereist dat tenminste de helft van het aantal leden ("stemgerechtigden") in die vergadering aanwezig is (quorum). Een besluit tot wijziging van de statuten vereist vervolgens een meerderheid van 2/3 van het vereiste aantal aanwezige leden. Zonder het vereiste quorum kan er niet gestemd worden en dient een tweede Ledenvergadering belegd te worden, indien de oproep voor de eerste vergadering dit vermeldt. Alsdan vervalt in de tweede ledenvergadering het quorumvereiste. Gelet op de ervaringen uit het verleden verwacht het bestuur dat in de eerste vergadering niet aan het quorumvereiste wordt voldaan en er dus geen stemming plaatsvindt.

Het bestuur deelt derhalve nu reeds mee dat de tweede vergadering, met als enige agendapunt het nu voorliggende voorstel tot statutenwijziging, zal plaatsvinden op 7 mei 2020. Locatie: Old School, Pieterskerkhof 4A, 2311 SR te Leiden. Aanvang 20.00 uur.

De door het besluit van de ledenvergadering gewijzigde statuten treden in werking na het passeren van de notariële akte. Het voorstel voor de ontwerpstatuten treft u aan op de website bij de overige vergaderstukken van deze ALV.

b. Volmacht

Voorgesteld wordt tevens om iedere bestuurder en iedere medewerker van BMS-notarissen zowel tezamen als afzonderlijk, te machtigen om de statutenwijziging bij notariële akte vast te leggen, en verder om alle handelingen te verrichten die noodzakelijk of gewenst zijn voor de uitvoering van de hiervoor onder lid a omschreven statutenwijziging, waaronder begrepen het zo nodig nog aanbrengen van wijzigingen op het concept van ondergeschikte aard.

7. Plannen voor 2020

a. Werkwijze bestuur inzake evenementen/horeca

b. Crowdfunding AED's

8. Wat verder ter tafel komt

9. Rondvraag en sluiting

NB 1:
De stukken voor de vergadering (verslag Ledenvergadering 2019, jaarverslag 2019 (financieel en inhoudelijk), de bevindingen van de Kascommissie en de stukken die betrekking hebben op punt 6 van de vergadering (Statutenwijziging) vindt u op onze website: www.palleiden.nl.

NB 2:
Er zijn nog vacatures in het bestuur. We hopen deze op korte termijn te vervullen. Kandidaten kunnen zich tot 24 uur voor het begin van de vergadering aanmelden via info@palleiden.nl. Om misverstanden te voorkomen wijzen wij u er op dat volgens de huidige statuten alleen betalende wijkbewoners lid zijn van de vereniging en dat alleen zij stemrecht hebben in de Ledenvergadering. Indien u nog geen lid bent en wel als stemgerechtigde de vergadering wilt bijwonen, dan adviseren we u om de contributie alsnog voor 23 april te voldoen als u dat nog niet heeft gedaan. Uiteraard zijn ook niet-leden welkom bij de vergadering. U kunt dan kennismaken met onze vereniging, ons werk en onze leden.

NB 3:
Tijdens de vergadering worden mogelijk foto's gemaakt voor publicatie in de Hart van de Stadkrant of voor de website. Indien u dat niet wenst kunt u dat aangeven op de presentielijst. Met vriendelijke groet en hopelijk tot in september.

Het bestuur van PAL Leiden

BENT U AL LID VAN ONZE WIJKVERENIGING?

We hebben uw steun hard nodig!
Dit weekeinde ontvangt u samen met zo'n 3000 andere bewoners van onze wijk de nieuwe Hart van de Stadkrant. Wat velen van u zich waarschijnlijk niet direct realiseren is dat deze gratis uitgave een grote aanslag doet op het budget van de wijkvereniging. Hoewel de krant een oplage heeft van 3000 exemplaren en in de hele wijk gratis wordt verspreid staat de teller van het aantal betalende leden op dit moment op nog geen 250. Daar kunnen er nog wel wat meer bij zou je zeggen.
Behoort u tot de bewoners die de krant wel ontvangen maar nog geen lid zijn en wilt u de wijkvereniging ook financieel ondersteunen? Meld u zich dan vandaag nog aan via onze website **www.palleiden.nl**. Kies het kopje AANMELDEN en het wijst zich verder vanzelf. Voor slechts €10 per jaar steunt u de wijkvereniging met uw bijdrage.

Alle geregistreerde leden hebben een factuur voor 2019 ontvangen en bijna iedereen heeft intussen betaald. Bent u van mening wel lid te zijn maar heeft u geen factuur ontvangen dan is de kans groot dat uw adresgegevens bij ons niet bekend zijn. Stuur in dat geval een e-mail met uw gegevens aan info@palleiden.nl .
Een briefje per post kan ook:
t.a.v. secretariaat PAL Leiden
Levendaal 6-b, 2311 JL te Leiden.

DIEREN

DE KAT OP HET GERECHT

De kat op het Gerecht uit de Hart van de Stadkrant van december (nr. 157) is niet Truusje, maar Sam. Sam is helaas overreden en leeft niet meer. Hier een onbekende kat die de sprong waagde op datzelfde Gerecht. (CB)

Kat op het Gerecht, foto Clariet Boeye

BAM BAM
RESTAURATIE STEENHOUWERS
Bambam Restauratie Steenhouwers
Langegracht 70 C
2312 NV Leiden
071 8795794
06 51911160
www.stoeppaal.nl
www.bambamsteenhouwers.nl

DE SCHILDERSCOMBINATIE
sterk werk
Mike Omtzigt
Levendaal 6a, 2311 JL Leiden, 06 - 52 69 50 48
www.deschilderscombinatie.nl

BESTUUR

EVENEMENTENBELEID

door Jan Demper

Inspraak: nuttig of naïef?

Met het verschijnen van de conceptnota Evenementenbeleid in augustus vorig jaar brak er voor veel betrokkenen en dus voor PAL Leiden een drukke tijd aan. Een werkgroep bestaande uit Huub Frencken, Jan Pieters en de bestuursleden Adri Klaassen en Jan Demper stelde medio september een zienswijze op, die door het bestuur werd ingediend, een aantal wijkbewoners diende verder individueel een zienswijze in. Vervolgens duurde het tot eind januari voor de *Nota van Antwoord* uitkwam, waarin het college reageert op de door de vele partijen ingediende zienswijzen. Dit bleken er 30 te zijn, het onderwerp 'leeft' om het maar zacht uit te drukken.

Inhoudelijke reactie B&W

De *Nota van Antwoord* was inhoudelijk uitgesproken teleurstellend, al sprak het college wel zijn waardering uit voor de door zovelen genomen moeite. Meer positiefs bevatte de reactie vrijwel niet. Het college heeft de mond vol van het zoeken naar balans bij diverse aspecten van het beleid, maar laat na aan te geven wat die balans is. Op de vele voorstellen, aanbevelingen en andere opmerkingen van bezwaarmakers gaat de *Nota van Antwoord* niet in of is het antwoord niet of nauwelijks onderbouwd. Per saldo is het college nauwelijks bereid overlast terug te dringen. Geen woord over de noodzaak onderzoek te doen naar de (economische) effecten van evenementen op de stad. Er is sprake van een zeer bescheiden, niet effectieve verlaging van de geluidsnormen, maar niet van permanente geluidsmetingen. Ook het nadrukkelijke verzoek om de wijkverenigingen een serieuze rol te geven als 'stadspartners' wordt genegeerd.

Geblokkeerd Pieterskerkplein bij Old School, foto Old School

Bezwaren uit de wijk

Bij PAL Leiden en diverse wijkbewoners overheerste het gevoel dat het college met zo'n onvolledig antwoord niet mag wegkomen. De inspraakavond op 20 februari bood de mogelijkheid onze standpunten nog eens nadrukkelijk voor de Raadscommissie Werk en Middelen naar voren te brengen. Namens PAL Leiden sprak bestuurslid Adri Klaassen in, namens de werkgroep kwamen Huub Frencken en Jan Pieters met individuele bijdragen. Daarnaast vertelden de wijkbewoners Jacqueline Mos en Angelique Rompelberg hun persoonlijke ervaringen op respectievelijk de overvolle evenementenlocaties Nieuwe Rijn en het Pieterskerkplein.

Kort en goed: wederom klonk het pleidooi voor onderzoek naar de voor- en nadelen van het evenementenbeleid. Roepen dat er voordelen zijn zonder daarvoor enig bewijs aan te dragen, zoals de gemeente doet, overtuigt niet. Datzelfde geldt voor de overlast. Aangezien de meeste evenementen in de binnenstad plaatsvinden, wordt daar de meeste overlast ervaren en wel steeds door dezelfde groep inwoners. Het stapelen van evenementen op een paar locaties versterkt het effect nog eens; het telt allemaal op. Simpelweg stellen dat de meerderheid van de Leidse bevolking geen overlast ondervindt is selectief winkelen in de statistieken.

Tegen de richting in rijdende vrachtauto in de Kloksteeg, foto Johanna Huysman

Positief vond men de nagestreefde spreiding van evenementen over locaties, maar dan moeten er niet ter compensatie over de hele linie veel meer evenementen toegestaan worden. Het stellen van (hoge) maxima is een lege huls, indien de aantallen in het verleden nooit gehaald werden. Bovendien moeten de locatieprofielen dan wel actueel zijn, vooral waar het een nieuw ingerichte locatie als het Garenmarktplein betreft, en opgesteld in overleg met omwonenden. Dat mag toch op zijn minst verwacht worden van een college dat inspraak hoog in het vaandel heeft staan.

Uitspraak van de Raad van State
In dit verband werd ook gewezen op een uitspraak van de Raad van State (van juli 2019, dus heel recent) die erop neerkomt dat de gemeente een zorgvuldige afweging moet maken tussen de voor- en nadelen van evenementen. De Raad van State verbindt daar eisen aan, in het bijzonder dat daadwerkelijk binnenshuis gemeten wordt aan welke geluidniveaus omwonenden zijn blootgesteld. De uitkomst moet bovendien gerelateerd worden aan de norm voor 'onduldbare hinder. (Ja, die is er niet voor niks.) Er een slag naar slaan is niet voldoende. Je kunt je daarom afvragen of het Leidse evenementenbeleid wel voldoende basis biedt voor de verlening van vergunningen. Het is verontrustend dat de gemeente hier in alle talen zwijgt, terwijl het negeren van een uitspraak van de Raad van State toch niet zonder risico's is.

Tenslotte werd nog eens gewezen op de rol van de wijkverenigingen als 'stadspartners'.
De gemeente miskent dat besturen van wijkverenigingen doorgaans goed geïnformeerde wijkbewoners zijn met een goed gevoel voor wat er in hun wijk leeft. Zij kunnen dus een waardevolle inbreng hebben bij het zoeken naar de balans tussen leefbaarheid en levendigheid; bij de nieuw te creëren samenwerkingsvorm voor de regie en programmering van evenementen en bij de herijking van de huidige vrijblijvende en achterhaalde locatieprofielen. Sommige van onze politieke vertegenwoordigers vinden dat de gemeente er niet te veel waarde aan moet hechten. Over twee jaar zijn er nieuwe gemeenteraads-verkiezingen!

Overige insprekers
Andere insprekers waren Diana Burton, namens het Nieuw Leids Bolwerk Energiepark en Wiecher Steenge, Wijkvereniging Noordvest-Molenbuurt, die namens de samenwerkende wijkverenigingen in de binnenstad een stevig verhaal hield over het ontbreken van betrouwbare metingen van de geluidsoverlast en de vele maatregelen om die overlast te ondervangen. Uiteraard konden we ook genieten van een inbreng van het Centrum Management Leiden (CML) ("Leiden moet bruisen"; wij zeggen dan: "als het maar niet gaat gisten") en een vertegenwoordiger van de horeca, wiens pleidooi niets meer of minder was dan bedelen om subsidie. Opvallend was het gegoochel met cijfers van de heren over hoe goed evenementen zijn voor de stad—maar als de wijkverenigingen naar die cijfers vragen kan het college er niet op antwoorden. En natuurlijk tonen bewoners van buiten de singels en bezoekers uit andere plaatsen snel tevreden met evenementen. Zij hebben niet vele uren, dagen en nachten overlast van al die leuke feestjes. Binnen de singels pakken de tevredenheidsmetingen anders uit, zoals ook het nieuwe Programma Binnenstad erkent. Daarin staat onder punt 3.1: "De bewoners (62%) in de binnenstad ervaren een of andere vorm van overlast van activiteiten en voorzieningen, waaronder evenementen. Dit vormt een aandachtspunt". Dit is wel wat anders dan de 2% die de horeca noemde.

Pieterskerkhof bevoorrading evenement, foto buurtbewoner

Halen al deze inspanningen wat uit? Als het college van B&W serieus werk maakt van de zoektocht naar balans, dan zijn we optimistisch. Wordt de tot dusver door B&W gevolgde prioriteitenlijn voortgezet dan vrezen we het ergste. Dan blijft het: groen, evenementen, toeristen, horeca…enne, oh ja, inwoners! Ik ga verder lezen in het boek van Ilja Pfeijffer.

Zie voor de inspraak bijdragen van het bestuur, de werkgroep en enkele bewoners: www.palleiden.nl. •

BUREN MOTORHANDEL VAN DER GEEST (1954 – 1989) AAN DE PIETERSKERKGRACHT

J.J. VAN DER GEEST

door Carla van der Poel

J.J. van der Geest (1932), foto Carla van der Poel

Jeugd in de hongerwinter
"Ik ben in 1932 in Oud Ade geboren, waar we op een boerderij woonden. We hadden als zoveel mensen in die tijd een groot gezin en ik ben de oudste. In 1944 was ik twaalf jaar. Ik herinner me vooral de dagelijkse hongertochten van mensen uit de stad die de polder introkken. Veelal op fietsen met houten banden en soms helemaal geen banden, maar gewoon op kale velgen. Ook veel mensen te voet met duw- en trekkarren, oude kinderwagens, of zelfgemaakte karren met de meest vreemde onderstellen, soms gewoon een groentekistje op wieltjes aan een trektouw. Ik heb mensen vaak geholpen aan een liter melk of karnemelk. Wanneer er aan de boerderij verkocht werd gaf dat een grote toeloop, want dat zag je natuurlijk vanaf de weg. We verkochten tientallen liters en je probeerde iedereen

wat te geven, maar als alles op was moest je de mensen teleurstellen. We hadden ook vaste klanten, die een of twee keer per week melk kwamen halen. Het waren mensen met wie al een relatie of vriendschap bestond. Soms gold de melk als wederdienst voor zakelijke diensten. Vaste klanten kwamen meestal in de avonduren langs en met sommigen van hen is de band tot lang na de bevrijding blijven bestaan."

De boerderij in Oud Ade rond 1970, collectie J.J. van der Geest

Werken in de stad

In 1949, hij was toen zeventien jaar oud, kwam de heer Van der Geest bij de motorzaak van Piet van Eck aan de Pieterskerkgracht werken. De baan dankte hij aan een van die vaste melkklanten, een douanier die altijd op de motorfiets in Oude Ade langskwam. Van Eck had de douane als klant en een van de douaniers werkte in de regio, vanwege de internationale bollenhandel. Van der Geest had geen 'boerenneigingen', hij toonde meer interesse in de techniek en op aanbeveling van deze douanier is hij het vak ingerold. Van 1952 tot 1954 moest hij voor twee jaar in militaire dienst, daarna keerde hij weer terug in de motorzaak.

Verwaarloosde binnenstad

In die tijd was de wijk een verwaarloosde boel. Alle oude binnensteden zagen er na de oorlog zo uit en er was niet veel te doen. Je had dansles, waar je door je ouders naar toe werd gestuurd om andere mensen te leren kennen en misschien een partner te vinden. Hij ontmoette er zijn vrouw die uit Sassenheim kwam. Voor dansles ging je als katholieke jongere in die tijd naar Evert Castelein op de Langebrug, tussen de Papengracht en de Pieterskerkgracht.

In 1954 nam hij de zaak van Piet van Eck over. Naast motoren handelde hij in bromfietsen, later meer in fietsen. Reparatie deed hij ook. De zaak strekte zich met de winkel, werkplaats en garage uit over de benedenverdiepingen van de nummers 4, 6 en 8. Het echtpaar Van der Geest trouwde in 1958. Ze vestigden zich boven nummer 6 en kregen vier kinderen. Op nummer 4 woonde Hannes van Leeuwen, en op nummer 8 een goudsmid. Bijna alle boodschappen deed je in de buurt. Bij kruidenier Van Leeuwen op de hoek van de Lokhorststraat en de Pieterskerkstraat, daarnaast was er boekverhuur Van Leeuwen, iets verderop had je groenteman Heemskerk en nog een schoenmaker. Fietsenbedrijf Paul Gouw was de buurman aan de linkerkant en op de hoek van de Langebrug en het Berkendaalstraatje zat melkboer Janson. Auto's zag je niet veel in de straat, in 1949 parkeerden er per dag hooguit vier.

De motorhandel aan de Pieterskerkgracht 4-12 (1967), collectie ELO.

Vrijheid in de stad

Het was fijn wonen in de binnenstad. Ook al komt Van der Geest van het platteland, hij geeft nog altijd de voorkeur aan wonen in de binnenstad. "Je bent daar vrijer in je doen en laten." Er was veel aanloop door de winkel, Sportschool Luiten aan de overkant en Ars Aemula zorgden ook voor de nodige afwisseling. Bovendien gaven studenten kleur aan de wijk en hij vond het leuk om daartussen te wonen: "De Pieterswijk is een grote campus en ik heb veel van ze geleerd." Een van zijn vaste klanten was Jon van Rood, de latere oprichter van de bloedbank.

Van der Geests vier zoons speelden veel op straat met de kinderen van Bousie van café De Spijkerbak en met die van Luiten. Hoewel ze niet op judo zaten mochten ze wel met de taptoe in de groep van Luiten meelopen. Op 3 oktober bezocht het gezin uiteraard ook de kermis.

De kinderen gingen naar de Barbaraschool aan het Levendaal, enkelen bezorgden als bijbaan De Telegraaf die ze in de Breestraat ophaalden, tegenover Trianon. In de zomer verdienden ze zoals zoveel Leidse jongeren geld met bollen pellen en natuurlijk hielpen ze ook wel eens in de zaak. Later gingen ze studeren. Twee van hen studeerden in Leiden en werden lid van Minerva. Het gezin kerkte in de Lodewijkskerk aan het Steenschuur, iets wat Van Geest nu op 88-jarige leeftijd nog steeds wekelijks doet.

In 1961 kon hij de drie huizen waar zijn bedrijf in was gevestigd kopen, compleet met de bovenwoningen. In het middelste huis woonde hij zelf. Geld had hij niet, zijn vader, die in het bestuur van de Boerenleenbank zat,

zorgde ervoor dat hij het geld kon lenen. In 1992/1993 heeft hij de huizen weer verkocht.

Van motorhandel tot chauffeur
In 1989 werd het bedrijf opgeheven. Om de motorhandel heen stopten inmiddels diverse kleine bedrijfjes. Van der Geest had geen zin om zich te vernieuwen en zag zichzelf niet tot zijn 65ste het vak uitoefenen. Hij kreeg een nieuwe baan als huismeester aan het Van Vollenhoveplein. Normaal gesproken gaan de kinderen de deur uit, in dit geval gingen de ouders als eersten weg en bleven twee kinderen nog enige tijd aan de Pieterskerkgracht wonen. Bij zijn functie kreeg hij namelijk een appartement en hij voelde zich op zijn manier weer eigen baas. Hij deed dit tot zijn pensioen. Daarna reed Van der Geest nog zeventien jaar wekelijks een dag op de Sterbus als chauffeur voor Radius; hij bracht oude mensen naar de dagopvang of naar winkels. Op een bepaald moment was hij ouder dan de mensen die achterin de bus zaten en toen was het tijd om te stoppen. Nu geniet het echtpaar Van der Geest in de Professorenwijk van zijn oude dag. •

BUREN NIEUWKOMERS

FEMKE DEKKER

door Marjolijn Pouw

In augustus 2019 betrokken Femke Dekker en haar man met hun kinderen Rapenburg 103. Ze kochten het pand van degene die het rond 1990 als bouwval had aangeschaft en erg mooi had opgeknapt. Femke, van beroep interieurontwerpster, zag meteen dat ze er nog maar weinig aan hoefden te veranderen om het voor hen geschikt te maken. Die gedachte beviel ze wel, maar nog meer de ligging. De buurt kenden ze al en na de eerste bezichtiging hakten ze de knoop door.

Rapenburg, tekening Merlijn Dekker

"Het is hier prachtig wonen", zegt Femke. "Je zit aan de rustige kant van het Rapenburg. De buurt is een mengsel van ouderen, alleenstaanden, bedrijfjes en studenten. Wat meer gezinnen zou leuk zijn, maar eigenlijk hebben we hier zoveel aanloop uit onze oude buurt dat we die niet missen--wie op weg is naar de binnenstad komt bij ons langs. Het mooie is dat je van hier af zo de stad kunt inlopen, of naar de Doezastraat voor je boodschappen. De kinderen begonnen al in augustus over hutspot, slager Van der Vooren had gezegd dat op 3 oktober het winterseizoen begon. Dan gaan de mensen weer stamppot eten, maar in de zomer verkoopt hij daar geen ingrediënten voor. Je ziet: we zijn al gauw goed geïntegreerde wijkbewoners geworden."

Een eigen Interieurontwerpbureau
"Eigenlijk wilde ik architect worden, maar ik heb geen wiskundeknobbel. In visualisatie was ik wel goed, maar daar red je het niet mee in Delft. Toen ben ik naar de Hogere Hotelschool in Den Haag gegaan, waar ik Marketing en Communicatie volgde. Human Resource lag me eigenlijk beter en dat ben ik toen gaan doen, zonder specifieke opleiding. Ik werkte tien jaar voor verschillende bedrijven, daarna begon ik op freelance basis voor mezelf. De vele interim opdrachten maakten dat ik lekker vrij was, maar de architectuur bleef trekken en toen heb ik me ingeschreven bij de Interieuracademie in Amsterdam. Daar deed ik de opleiding binnenhuisarchitectuur. Dat was nog niet zo makkelijk, want intussen waren de kinderen er ook. Maar ik heb de opleiding afgemaakt en zo ben ik in de wereld van de styling terecht gekomen. Aanvankelijk kon ik mijn nieuwe vak alleen als hobby uitoefenen, maar geleidelijk aan werden de kinderen groter en kreeg ik meer ruimte in mijn hoofd en steeds meer opdrachten. Toen ben ik mijn eigen interieurontwerpbureau begonnen: Femkeido Interior Design. Wij bieden maatwerk aan particulieren en bedrijven die hun interieur opnieuw willen laten stylen, of ontwerpen. Dat loopt van verbouwingen tot de complete inrichting van huis of kantoor en de keuze van accessoires. Het gaat zo goed dat we nu drie vestigingen hebben, met twintig mensen om al het werk uit te voeren."

Wonen in een historische stad
"Ik ben opgegroeid in Gouda, mijn man in Oud-Beijerland. Als woonplaats lag Leiden niet zo voor de hand, hoewel het net als Gouda een erg mooie historische binnenstad heeft. Maar wat ons in Leiden zo aantrok is dat het tussen de vier grote steden in ligt. Je zit zo in Den Haag, Utrecht, Amsterdam of Rotterdam. De afgelopen jaren is er in de binnenstad veel ten goede veranderd. Gevels en buurten zijn opgeknapt, er zijn mooie restaurants bijgekomen en je ziet minder auto's. Het is er goed toeven. We woonden hiervoor in Vlietpoort, dat buurtje met de hoge woontoren bij het buitenbad achter de Europaweg. Ons huis, gedeeltelijk een bedrijfspand, was eigenlijk heel leuk maar we wilden dichter bij de binnenstad zitten—echt wonen in de binnenstad was toen nog een droom. We gingen op zoek en zo kwamen we op het Rapenburg terecht. De kinderen kunnen hier vandaan makkelijk naar school of hun sportclub en dit huis kwam gelukkig op ons pad. We hebben er geen moment spijt van gehad. Je woont hier in een geschiedenisboek en ik ben meteen op zoek gegaan naar de oorsprong van ons huis. Dat staat er al vanaf 1585 en is nu wel van ons, maar eigenlijk mogen we er alleen maar op passen. Vroeg of laat moeten we het doorgeven aan nieuwe bewoners."

Interieur tuinkamer, foto Femke Dekker

Oude details

"Dat het huis rond 1585 is gebouwd weten we door de spiltrap. Rond 1500 moet er een verdieping bovenop zijn gezet, die door de spiltrap met de benedenverdieping werd verbonden. We vonden meer oude details die de geschiedenis van het huis laten zien. In het archief van Erfgoed Leiden ben ik op zoek gegaan naar vroegere bewoners. Wat je dan allemaal tegen komt is ongelofelijk. Ik heb geprobeerd te achterhalen of Rembrandt hier over de vloer kwam toen hij nog in Leiden woonde. Van zijn broer Willem weten we dat hij boven een bakkerij op de Koepoortsgracht woonde—nu de Doezastraat die toen nog open was—vlak bij de Koepoortsbrug. Rembrandt was in de leer bij de Leidse kunstschilder en latere burgemeester Isaac Claeszoon van Swanenburg, die op de Langebrug zat. Precies in die periode vestigde zich in ons pand een andere bakker. Omdat Rembrandts vader molenaar was en zijn broer Willem om de hoek bij die bakker op de Koepoortsgracht werkte, ligt het voor de hand dat Rembrandt ook hierbinnen is geweest misschien wel om meel te bezorgen.

100 jaar later was een nazaat van Isaac van Swanenburg getuige bij het huwelijk van ene Anna, die vanuit dit huis is getrouwd. Ik ben nu aan het uitzoeken hoe dat precies in elkaar zat, maar er is nog zo veel meer wat je over dit huis zou kunnen vertellen."

Boekbinderij Loeber

"Zo heeft de eigenaar van Boekbinderij Loeber hier begin 20e eeuw gewoond met zijn gezin van twaalf kinderen. We vonden een oud affiche van de zaak in de Lakenhal. Dat heb ik mogen scannen, waarna ik het liet inlijsten en ophangen ter herinnering aan de tijd dat het hier nog een boekbinderij was. Het portret links van je stelt Arent van 's Gravesande voor die in de 17e eeuw de Lakenhal bouwde. Het is van de hand van Jacobus Ludovicus Cornet, een Leidse schilder die van 1815 tot 1892 leefde en later directeur werd van de Lakenhal. Cornet was net als Van 's Gravesande autodidact, maar ook hij heeft het ver geschopt. Hij stond aan het hoofd van kunstenaarssociëteit Ars en schilderde graag interieurs en historische onderwerpen. We vonden zijn portret op een veiling.

Het is zo leuk als je bezig bent met de geschiedenis van je stad. Soms duurt het een beetje lang voor je wat vindt, maar er zijn telkens weer mooie doorbraken waarbij je een blik wordt gegund op vroegere tijden." •

ONDERNEMEN

CHRISTIAAN VAN MINNEN INDEX BOOKS HERENSTRAAT

door Marjolijn Pouw

Op Herenstraat 83 is alweer geruime tijd INDEX Poetry Books gevestigd, een boekwinkel met een prachtige collectie nieuwe en antiquarische dichtbundels, uitgebracht door Nederlandse en internationale uitgevers. Deze gespecialiseerde winkel is niet de enige zakelijke activiteit van Christiaan van Minnen en zijn partner Anne ter Beek. Op nummer 79 huist het moederbedrijf INDEX Books, gericht op distributie en handel in boeken voor bibliotheken van onder meer wetenschappelijke instituten, scholen, universiteiten, overheden, musea en niet te vergeten kloosters.
Sinds de winkeliersverenigingen van de Doezastraat en Herenstraat hun krachten hebben gebundeld om te voorkomen dat de gemeente met de Retailvisie Leidse Regio 2025 in de hand een groot aantal winkels uit de Herenstraat zou verplaatsen naar het tot winkelgebied verklaarde deel van onze binnenstad is Christiaan duovoorzitter van de Ondernemersvereniging Doezastraat-Herenstraat.

Winkeliersvereniging Doezastraat-Herenstraat
"De Doezastraat en de Herenstraat zijn vergelijkbare winkelstraten", verklaart Christiaan. "Onze winkels zijn papa- en mamabedrijven, waar de mensen uit de buurt een band mee hebben. Ze lopen bij ons binnen, bekijken op hun gemak het assortiment, stellen vragen of maken een praatje. De Doezastraat is iets chiquer en wij zijn wat volkser, maar onze belangen zijn hetzelfde. Eigenlijk zijn we het staartje van de binnenstad. De gemeente wilde dat amputeren, maar daar hebben we een stokje voor gestoken. De Retailvisie werd zoals gebruikelijk in de zomervakantie ter visie gelegd, we hebben desondanks hard aan de bel getrokken. We organiseerden een discussieavond, haalden de pers erbij en maakten gebruik van ons inspraakrecht. Het gevolg was dat het plan werd afgeblazen.
Als winkeliers werkten we al nauw samen bij de organisatie van braderieën en andere festiviteiten. Na ons gezamenlijk protest besloten we om te fuseren tot één vereniging voor beide straten. We delen alles, ook het voorzitterschap."

Christiaan van Minnen in de winkel, foto Leonie van der Helm

Het economische belang van de kleinere, zelfstandige winkels
"Je moet het economische belang van kleinere, zelfstandige winkels met een specialistisch aanbod als het onze niet onderschatten, zoals de gemeente doet. Mensen lopen weg van de grote ketens, waar alles op alles lijkt en de klant niet meer gekend wordt. Je kunt je benodigdheden natuurlijk bij een webwinkel bestellen, maar dan kun je van tevoren de kwaliteit niet beoordelen en niks passen. Bevalt de aanschaf niet dan stuur je hem terug, maar hoe lang kan zoiets nog gratis? Als de verslaving eenmaal is doorgezet dan zal daar vast een einde aan komen. Je moet ook bedenken hoe krankzinnig verspillend het is. Al die teruggestuurde goederen worden doorgaans vernietigd. Dan hebben we het nog niet over transport- en bezorgingskosten en de lasten voor het milieu. Het meeste bestaat bovendien uit consumptieartikelen die vervuilend geproduceerd worden door kinderen of onderbetaalde arbeiders die in slechte omstandigheden moeten werken. Je zult zien dat er straks ook 'vervoersschaamte' komt voor ingevlogen spullen. Waarom rijden er nog geen duurzame, elektrische bezorgbakfietsen in Leiden rond, of stelt de gemeente niet de eis van overslag en vervoer naar bezorgadressen met elektrische vrachtbusjes? Wij hebben al een duurzame bakfiets klaarstaan voor gezamenlijke winkelbezorging. Er zouden er meer van kunnen komen, dat zou beter zijn voor onze planeet."

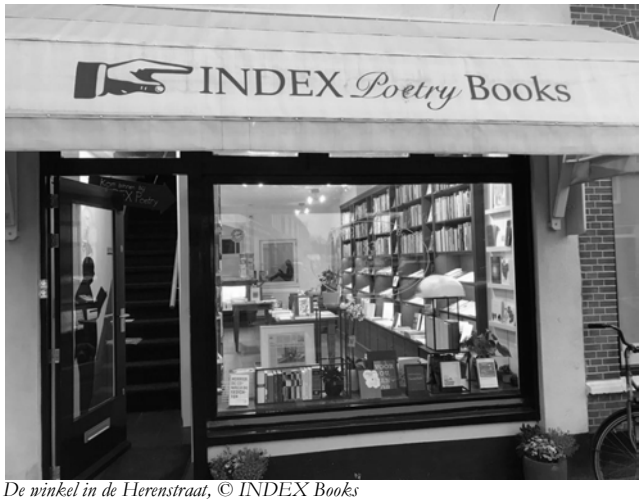

De winkel in de Herenstraat, © INDEX Books

INDEX Books
"Het moederbedrijf bestaat al bijna dertig jaar. Ik ben altijd gek geweest op boeken. Als scholier zat ik al op de bibliotheekbus. Daar ben ik zo van het schoolplein af ingerold. Via Randstad, toen ik daar voor een baantje kwam. De bemiddelaarster besprak dat baantje met de opdrachtgever. Dat hoorde ik en ik riep er dwars doorheen dat ik het wilde doen, omdat ik de geschikte kandidaat was. Ik werd aangenomen en het was fantastisch. In lunchtijd met de bibliotheekbus uit Rotterdam naar Oost Voorne en daar op een bankje je boterhammen opeten. Kinderen mochten maximaal eén Arendsoog per week, die waren altijd meteen op. '

In mijn studententijd gaven we een poëzietijdschrift uit. We hebben het twaalf nummers volgehouden. Toen was het geld op. Piet Gerbrandy debuteerde erin, Joost Zwagermans, Herman Stevens, en ikzelf. Later stapten we over naar de Revisor, waar ik Anton Haakman leerde kennen, een geweldige, onderschatte schrijver. Het boekenvak leerde ik in de praktijk, bij Ginsberg die toen in de Breestraat zat in het pand waar nu Ekoplaza huist. Daarna bij Burgersdijk & Niermans. Toen zijn we voor onszelf begonnen en ik durf gerust te zeggen dat we hier nu de grootste collectie poëzie van Europa hebben. We hebben van alles, uitgaven van de grootste tot de kleinste uitgeverijen in binnen- en buitenland en dichters die zichzelf uitgeven. Die moeten wel eerst hun plaats verdienen, door zelf voldoende publiek te werven, bijvoorbeeld door voor te dragen op een van onze poëzieavonden. Als distributeur van studieboeken zijn we ook flink gegroeid."

Poëzieavonden

"In de winkel zijn vaak optredens met muziek en poëzie. Recent bijvoorbeeld één met drie Franstalige dichters, waarvoor we de contacten hadden gelegd op de Marché de la Poésie in Parijs waar we Nederland mochten vertegenwoordigen. Een van hen droeg een gedicht voor dat aan een getalenteerde jonge pianist was gewijd, die gek werd en van het dak van het ziekenhuis sprong waar hij was opgenomen. Het was een indrukwekkende voordracht. Na afloop kwam een Russische mevrouw naar voren die bevriend bleek te zijn met de weduwe van de omgekomen pianist. Ze vroeg om een opdracht in de bundel met het gedicht dat aan hem gewijd was. Dat was heel ontroerend. Zulke dingen overkomen ons vaker. Zo jureerden Anne en ik ooit bij een dichtwedstrijd. Een van de dichters begeleidde zijn declamatie met de gitaar. Wij vroegen hem om in onze poëziewinkel op te treden. Dat deed hij en bij zijn optreden schoof een jongen aan die zo sprekend op hem leek dat we dachten dit kan geen toeval zijn. Zij waren halfbroers maar hadden elkaar niet eerder gezien. De jongen die kwam luisteren had dat allemaal al uitgezocht, maar hij wilde zich pas bekend maken als hij had bekeken of zijn halfbroer en hij wel bij elkaar zouden passen. Het klikte en je zag ze opleven, prachtig."

Literaire smaakmeester?

"Bij de keuze van onze dichters stellen we ons niet op als arbiter elegantiae. Autoriteit is niet zo interessant. We bieden een platform voor verschillende dichters die elk hun inbreng hebben, wat voor stroming ze ook aanhangen. Cabaret of rijmelarij nemen we niet op. Geen Trijntje Oosterhuis dus, daar zijn genoeg podiums voor. Het gaat ons om de levendigheid van de uitwisseling. Poëzie is van belang, er gaat al zoveel moois verloren. De gemeente Leiden zou zich op het vlak van cultuur veel breder op moeten stellen, niet alleen Rembrandt en de Pilgrim Fathers naar voren schuiven. De jaarlijkse Poëzienacht op De Burcht die wij nu organiseren in de Midzomernacht willen we graag verbinden met wat de Hortus op die dag doet. Als hoofdredacteur van leidsCement, een initiatief van het Cultuurfonds, probeer ik eraan bij te dragen dat we de culturele activiteiten in Leiden meer met elkaar verbinden. Dat zijn niet die schrokop-evenementen met veel te veel lawaai en drank in de binnenstad, maar een type dat wat beter bij het DNA van Leiden past. Je zou je ook op de bètawetenschappen kunnen richten, tenslotte was Einstein hier te gast, Ehrenfest heeft er gewerkt, we hebben Kamerlingh Onnes, Zeeman, De Sittter en vele anderen. Daar kun je wat mee doen.

Marché de la Poésie Parijs, © INDEX Books

Utrecht is het net als Leeuwarden gelukt om Unesco City of Literature te worden, wat betekent dat je stad internationaal bekend staat als stad van literaire festivals en dus interessant wordt voor boekhandels, opleidingen en uitgevers. Deventer heeft zijn grote boekenmarkt en het Dickens Festijn, maar wat heeft Leiden? In de 17e eeuw was het de stad waar de boeken van René Descartes en Spinoza met hun nieuwe van het gangbare, benauwende godsbegrip afwijkende opvattingen vrijelijk gedrukt konden worden, net als die van vele andere Europese schrijvers en denkers die dat in hun thuisland beslist niet konden doen. Hier kon alles worden gedacht, gedrukt en uitgesproken wat elders verboden was. Daar wordt veel te weinig mee gedaan, Leiden afficheert zich vooral als boertig met peurbakken en verkleedpartijtjes. Daar kan best wat vanaf." •

DIEREN

STADSVOGELS

door Jacques van Alphen

De winterkoning

Wetenschappers zijn het er niet over eens of het Napoleonsyndroom bij mensen wel echt bestaat. Het is een psychologische conditie van kleine mannen die proberen te compenseren voor een geringe lichaamslengte door extra ambitieus en jaloers en

agressief te zijn. Het syndroom is in 1926 door de Weense psychoanalist Adler voor het eerst beschreven. Door methodologische problemen heeft de psychoanalyse binnen de biologie maar weinig school gemaakt. Ik ga de gedragselementen van de mannetjes van een kleine vogel beschrijven en aantonen dat die uitstekend passen binnen de beschrijving van het Napoleonsyndroom.

Winterkoning, foto Peter van Duijn (www.pvdfotografie.nl)

De winterkoning en de mens

In de relatie tussen mens en winterkoning speelt het Napoleonsyndroom een belangrijke rol. Verschillende oude sprookjes vertellen hoe de winterkoning compenseert voor zijn kleine lichaamsgrootte. In een fabel van Plutarchus wint de winterkoning van de arend in een wedstrijd wie het hoogst kan vliegen, doordat de winterkoning zich op de rug van de arend laat meevoeren en pas begint te vliegen als de arend van vermoeidheid niet verder kan. In een sprookje van Grimm verslaat de winterkoning de beer door slimme manipulatie en in een Japanse fabel doodt een winterkoning een beer door in zijn oor te kruipen en zo het beest gek te maken.

Verspreiding

Eerst stel ik de patiënt aan u voor. De winterkoning is een van de kleinste Europese vogels. Het is een immigrant uit Amerika, waar allerlei andere soorten winterkoningen leven, de meeste aanzienlijk groter dan onze winterkoning. Dat juist de kleinste soort naar Eurazië is uitgeweken zal wel toeval zijn. De winterkoning komt in heel Europa voor, van IJsland en het noorden van Scandinavië tot in Noord-Afrika en Turkije. Bij ons is de winterkoning een standvogel die zich met insecten voedt. Ze vinden hun voedsel vaak onder dicht struikgewas, in houtstapels en tussen stenen. Op zulke plaatsen is ook 's winters voedsel te vinden. Het grote verspreidingsgebied van de winterkoning doet vermoeden dat de soort zich aan allerlei omstandigheden kan aanpassen. Winterkoningen in het hoge noorden zijn gemiddeld groter dan de vogels van zuidelijke populaties en dat helpt om warm te blijven in een koud klimaat. De noordelijke vogels blijken ook beter bestand tegen vorst dan de zuidelijke populaties. Een van de aanpassingen om koude nachten te overleven is dat ze samen slapen tijdens vorstperioden. Op een koude winterochtend zag ik tot mijn verbazing twaalf winterkoninkjes uit een oud winterkoning-nest in onze schuur komen, maar dat is niets vergeleken bij Michael Seago, die eerst een nestkast met 60 en later een groep van 96 samen slapende winterkoningen vond.
De winterkoning is van oorsprong een bosvogel, maar leeft ook graag in onze steden als er maar voldoende struikgewas en klimop is, of andere schuilplaatsen zijn.

Het gedrag van mannelijke winterkoningen

Winterkoningen zijn territoriaal. Ze adverteren hun aanwezigheid in een territorium door te zingen (https://www.youtube.com/watch?v=ppJNQX8F1LA) en houden daarmee concurrerende buurmannen op afstand. Ook al kennen ze hun buren goed, ze vertrouwen ze voor geen cent en zodra ze hun buurman iets te dichtbij horen zingen antwoorden ze door zelf te zingen, waarbij ze hoger gaan zitten zodat het geluid ver kan dragen. Dit soort zangduellen worden vooral bij zonsopgang en zonsondergang uitgevochten. De zang is buitengewoon variabel: gemiddeld heeft een mannetje een repertoire van 21 verschillende zangvarianten. Het meest opvallende aan de zang is echter het geluidsvolume. Ze zingen wel erg hard voor zo'n klein vogeltje. Als je corrigeert voor het verschil in lichaamsgewicht, dan is de geluidssterkte van een winterkoning tienmaal die van een kraaiende haan. De zang is niet alleen een signaal aan de concurrerende mannen, maar ook een instrument om vrouwtjes te verleiden. Als ze zingen houden de mannetjes hun staart rechtop.
Vrouwtjes kiezen mannetjes dan ook op basis van hun zangrepertoire en hun staartlengte. Mannetjes met langere staarten zijn vaak groter, ze hebben eerder in het seizoen al goed ontwikkelde testes. Zulke mannen hebben sneller partners en beginnen het broedseizoen vroeger en dat is gunstig voor het broedsucces.

Winterkoning uit Verkadealbum Hans de Torenkraai, H.E. Kuylman 1935

Nestbouw

Bij de winterkoning zijn het de mannetjes die de nesten bouwen. Hier gaat het om werkelijk excessief gedrag. Een mannetje bouwt niet één nest, maar een aantal, tot wel zeven en in een uitzonderlijk geval twaalf nesten in zijn territorium. Het vrouwtje kiest een van deze nesten uit om te broeden en voert dan de binnenkant van dat nest met veertjes en haren en legt er vervolgens een zestal eieren in. Biologen vermoeden dat vrouwtjes bij de partnerkeuze de nestbouwijver ook meewegen. Mannetjes beperken zich niet tot één partner.

Soms hebben ze drie of vier partners binnen hun territorium. Als we het gedrag van de winterkoning vergelijken met dat van andere zangvogels kunnen we vaststellen dat onze kleinste zangvogel uitzonderlijk is, met zijn naar verhouding zeer luide zang, het excessieve nestbouwgedrag en de veelwijverij. We lijken hier het eerste geval van het Napoleonsyndroom voor het vogelrijk gevonden te hebben. •

HISTORIE

GARENMARKTPLEIN: VERWEVEN MET DE LEIDSE LAKENINDUSTRIE

door Roos van Oosten en Arti Ponsen, met medewerking van Martin Hooymans, André van Noort en Jan Dröge

Op 19 februari werd de Parkeergarage Garenmarkt officieel geopend. Vóór de bouwput werd uitgegraven is het gebied onderzocht door archeologen van ADC ArcheoProjecten. De werkgroep Historisch Leiden in Kaart spitte intussen in de archieven. Gezamenlijk publiceerden zij het 484-pagina's tellende rapport *Ploters, vollers en drapeniers aan de Garenmarkt in Leiden*.

Vollers en raamlanden

Het Garenmarkt-gebied werd in 1386 binnen de stadsmuren getrokken en raakte sterk verweven met de lakenindustrie. Leiden was beroemd vanwege het laken, een zware wollen stof die warm en waterafstotend werd gemaakt door hem te vollen: de lappen geweven stof werden in grote kuipen met water, volaarde en menselijke urine gestampt – met de voeten, zoals bij het persen van druiven – om de wol te laten vervilten. Daarbij kromp het materiaal, zodat het vervolgens op grote houten rekken, de zgn. ramen, moest worden opgerekt en in de buitenlucht te drogen gezet. Die ramen kwamen met de stadsuitbreiding veilig binnen de muren te staan.

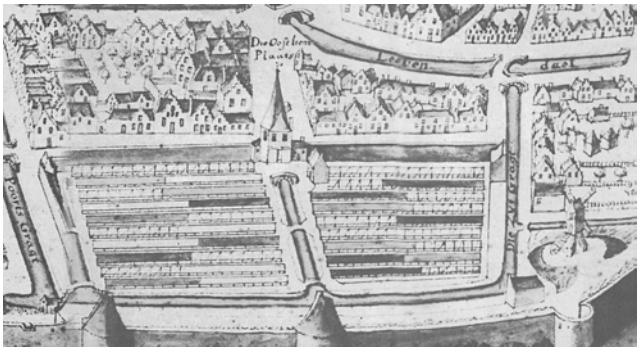

Figuur1. Uitsnede uit de kaart van Johannes Liefrinck (1578) met de ommuurde raamlanden en de Raampoort. Let op de raampjes: van daaruit moest de raamwachter de boel in de gaten houden.

Een voorname straat met een luchtje

Op de plattegrond uit 1578 (figuur 1) is de bebouwing goed zichtbaar. Het brede plein in het midden – ontstaan na demping van de Raamsklokgracht – heet dan Die Oostlienx Plaats – Oosterlingplaats. In de periode van omstreeks 1557 tot 1606 kennen we de bewoners en kunnen we constateren dat het een voorname buurt was. Jan van der Does, held van het Beleg & Ontzet en oprichter van de Leidse Universiteit, had er een groot huis. Er woonden méér leden van het stadsbestuur. Langs het armere Levendaal woonden en werkten nog steeds vollers. Er moet in die hele buurt een doordringende pislucht hebben gehangen, afkomstig uit de vollerskuipen. Daarin stonden de knechts in hun blootje te stampen. Als ze er even uit kwamen om de keel te smeren moesten ze verplicht een voorschoot (een leren schort voor mannen) omdoen, maar dat 'vergaten' ze soms. Het werkvolk dat de wol van de schapenvellen plukte (ploters) sloeg op zondagmiddagen een balletje kolf op de openbare weg – geregeld door de ruiten van de hun rijke buurtgenoten. Die kláágden wel, maar verhuisden niet want ook zij werkten in de lakenindustrie. Het waren drapeniers, pre-industriële ondernemers die de grondstoffen aankochten en alle opeenvolgende bewerkingen van het laken lieten uitvoeren door zelfstandige ambachtslieden, die net als moderne ZZP'ers thuis werkten op hun eigen weefgetouw of spinnewiel.

Wat zijn Oosterlingen?

De bewoners - rijk én arm samen - organiseerden zich rond 1550 als buurtorganisatie onder de naam Oostenrijc of Oosterlingplaets. Muurtorentje Oistenrijck stond sinds 1486 aan wat nu de Jan van Houtkade is. In een archiefstuk van één jaar later duikt de naam Oesterlinxse plaatse op. Een oosterling was destijds nog géén Chinees of Arabier, maar in principe een Hanze-koopman. De Hanze was een samenwerkingsverband van handelaren in vooral Duitse steden. Volgens de 18e-eeuwse geschiedschrijver Van Mieris stond er een Hanzehuis aan het Leidse Steenschuur en is dáárom de straat om de hoek Oosterlingplaats gaan heten. Dat verhaal duikt overal op, maar de bron blijkt telkens weer Van Mieris te zijn. Die zélf niet vertelt hoe hij aan het verhaal is gekomen: misschien is het wel een Broodje Aap…

Van Oosterlingplaats naar Garenmarkt
In de Leidse geschiedschrijving is altijd aangenomen dat de garenmarkt éérst aan de Breestraat heeft gezeten en pas in 1632 naar de Oosterlingplaats is verhuisd en dat sindsdien de naam Garenmarkt gangbaar is geworden. Die aanname lijkt niet correct. Een stedelijke verordening (keur) uit 1585 geeft namelijk al regels voor de verkoop van garens op de Oosterlingplaats, met andere woorden, een garenmarkt. Tijdgenoten duiden hun woonplaats ook al vroeg aan als Garenmarkt. Dat kan afgeleid worden uit de begrafenisakten. De straatnaam Garenmarkt was al beduidend eerder dan 1632 gangbaar, maar de naam Oosterlingplaats blijft daarnaast ook gewoon voorkomen.

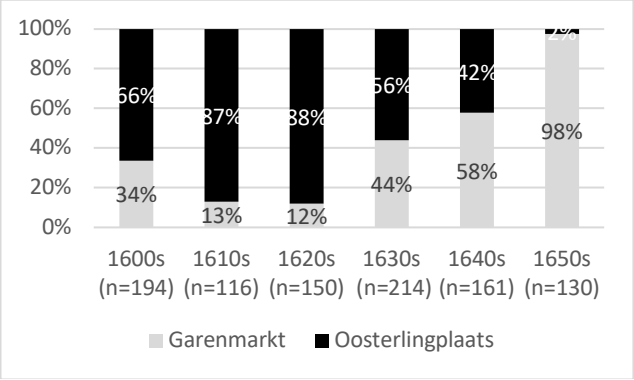

Figuur 2. Vermelding van Garenmarkt en Oosterlingplaats bij de plaats van overlijden in begrafenisakten (export database DTB begraven Erfgoed Leiden en Omstreken).

De garenmarkt op de Oosterlingplaats (ca. 1590)
Hoe we ons een marktdag moeten voorstellen toont het schilderij van Isaac Claesz van Swanenburgh dat uit nagenoeg dezelfde tijd dateert als de keur. Het toont opvallend veel vrouwen die rondsjouwen met emmertjes en pakken garen en een lange rij wachtenden voor het waaghuisje. Daar werd de handelswaar gewogen door de waagmeester. De prijs was afhankelijk van soort en gewicht en de waagmeester had áltijd gelijk: dat was zo vastgelegd door het stadsbestuur.

Figuur 3. Uitsnede van het schilderij 'Het spinnen, het scheren van de ketting en het weven', 1594-1596, Isaac Claesz van Swanenburgh in Stedelijk Museum de Lakenhal, foto A. Ponsen

Er is nog veel méér te vertellen over de geschiedenis van het Garenmarktplein. Wilt u verder lezen dan kunt u de PDF downloaden van de rapportage Ploters, vollers en drapeniers aan de Garenmarkt in Leiden (redactie: J.T. Verduin) op de website van Erfgoed Leiden en Omstreken. Ondertussen gaan de auteurs door met onderzoek naar de Garenmarkt-omgeving en gaat Historisch Leiden in Kaart verder met het ontsluiten van gegevens. De website www.historischleideninkaart.nl toont de resultaten. •

INITIATIEF
AUTOMATISCHE EXTERNE DEFILLIBRATOR

CROWDFUNDING AED

door Fred van der Loo

PAL Leiden start in april met crowdfunding voor twee dag en nacht bereikbare AED's. Elk jaar krijgen zo'n 17.000 mensen in Nederland een hartstilstand buiten het ziekenhuis. In 70% van de gevallen vindt zo'n hartstilstand thuis plaats. De kans op overleven is het grootst als binnen 6 minuten gestart wordt met reanimeren met een AED. Een AED dicht in de buurt is dan noodzakelijk om levens te redden, want het lukt de ambulance meestal niet om binnen die tijd bij het slachtoffer te zijn. Omdat een hartstilstand zich niet houdt aan een bepaald dag-nachtritme moeten de AED's dag en nacht bereikbaar zijn, zonder slot.
Onderzoek van PAL Leiden wijst uit dat er op de website van het Rode Kruis slechts vier AED's in de hele wijk zijn geregistreerd, maar geen daarvan is dag en nacht bereikbaar. Daar willen wij snel verandering in brengen, want om ook van onze wijk zo'n 6-minutenzone te maken zijn er op z'n minst een paar AED's nodig die 24 uur beschikbaar zijn. Vandaar deze actie voor twee AED's via BuurtAED van de Hartstichting. Zo zorgen wij samen voor een veiligere buurt. Van Philips krijgen we 931 euro korting als we de actie via BuurtAED.nl laten lopen, een initiatief van de Hartstichting en Philips om Nederland (hart)veiliger te maken. We moeten dan

per AED zelf nog 1530 euro inzamelen. Met zijn allen moet dat lukken! Elke bijdrage – groot of klein – is waardevol.

Philips AED, afbeelding Internet

Hoe werkt het?
Binnenkort ontvangen alle leden en relaties van wie wij over een e-mailadres beschikken meer informatie over onze actie en een verzoek om eraan mee te doen. De bedoeling is om na de ledenvergadering met de crowdfunding te starten. Zodra de BuurtAED actie loopt, hebben wij 30 dagen de tijd om het bedrag in te zamelen voor twee AED's met buitenkast. Via onze eigen pagina op het crowdfunding platform BuurtAED.nl kunnen geïnteresseerden dan een zelfgekozen bedrag doneren.

Plaats eerste AED
Onze Buurt-AED komt te hangen op een plek die dag en nacht bereikbaar is. Voor de plaatsing van de eerste AED hebben we inmiddels toestemming van de Vereniging van Eigenaars Residence Rapenburg op nr. 107-111b. Voor de tweede zoeken we nog een geschikte plaats, bij voorkeur ergens in de omgeving van het kruispunt Noordeinde/Rapenburg.
Heeft u ideeën voor een geschikte plek of wilt u een plek beschikbaar stellen? Neem dan contact op met Fred van der Loo via info@palleiden.nl. •

Fick Makelaardij
ontroerend goed adviezen
Koen Fick, Register Makelaar
Telefoon: 071-512 00 06
info@fick.nl - www.fick.nl
NVM

The Painting Lady
Lijstenmakerij
www.thepaintinglady.nl
Onze openingstijden zijn:
donderdag t/m zaterdag
van 10.00 tot 17.00 uur
Schoolstraat 25
2242 KE Wassenaar
Tel. (070) 511 14 37
Korevaarstraat 51
2311 JT Leiden
Tel. (071)512 16 13

STADSONTWIKKELING

LEIDSE GESPREKKEN

door Marjolijn Pouw

Leidse Gesprekken is een onafhankelijk platform waar buurtbewoners zaken kunnen bespreken die de leefbaarheid van hun omgeving beïnvloeden. Dat kan groen zijn, duurzaamheid, stadsontwikkeling, veiligheid of sociale samenhang. Deze vorm van burgerparticipatie is ontleend aan David van Reybrouck, die met zijn gedachten over directe democratie naar nieuwe wegen zocht om invloed uit te oefenen op ingrijpende beslissingen van het (stads)bestuur. Het initiatief kan uitgaan van bewoners, de gemeente of anderen die er belang bij hebben.
In onze wijk zijn we eigenlijk al jaren bezig met zulke gesprekken. Neem de inrichting van het terrein boven de nieuwe Parkeergarage Garenmarkt, het Singelpark langs de Sterrewachtlaan en Jan van Houtkade, of de herinrichting van de Aalmarkt. De redactie wilde er meer over weten en vroeg er Edith van Middelkoop naar en Jan Pieters, respectievelijk coördinator van Burgerinitiatief Leidse Gesprekken en oud-voorzitter van PAL Leiden.

Waarom deze vorm van inspraak?
Edith van Middelkoop: "Burgers zijn mondiger geworden en willen invloed uitoefenen op het stadsbestuur bij beslissingen over hun omgeving. Ons democratische bestel is daar nog niet echt op ingericht, wat zou kunnen leiden tot frustratie en je ingraven om vanuit je loopgraaf de tegenpartij te bestoken. Je kunt de afstand tussen bestuur en burgers verkleinen door mensen te betrekken bij veranderingen. Dan versterk je elkaar in plaats van de ander af te stoten. Je moet wel de rolverdeling helder hebben. In ons democratische bestel is de verantwoordelijkheid voor het bestuur overgedragen aan gekozen vertegenwoordigers, waaruit op basis van afspraken over het programma het stadsbestuur wordt samengesteld. Dat wordt ondersteund door professionals, ambtenaren die het beleid vormgeven en controleren hoe het met de uitvoering is gesteld.
Met onze laagdrempelige manier van participatie kun je als burger een hoop bereiken. Neem stadsontwikkeling. Je kunt als buurt afwachten tot de gemeente met een plan komt voor een doorgangsroute of de bebouwing van een braakliggend stuk grond, om er dan bezwaar tegen te maken als je vindt dat het niet in de omgeving past. Je kunt ook zelf het initiatief nemen en met een eigen plan komen, dan kun je vooraf de gedachten beïnvloeden en is de kans groter dat er draagvlak komt."

Hebben jullie een paar goede voorbeelden?
Jan Pieters: "In Leidse Gesprekken de wensen en mogelijkheden aan de oppervlakte brengen geeft je als burger een voorsprong. Neem het oude V&D-gebouw

op de Breestraat, waar Hudson's Bay onlangs uit is getrokken. Daar komt nu Action in en dat past toch eigenlijk niet in dat pand. De tijd van de grote warenhuizen in binnensteden is voorbij. We kunnen als wijkbewoners wachten tot de gemeente zich door de een of andere projectontwikkelaar op sleeptouw laat nemen, of zelf met een plan komen. Het is een prachtig pand, mooi opgeknapt. Wat willen wij daar als bewoners in hebben? Waar is behoefte aan en waar moeten de plannen aan voldoen? Veel winkels zullen er de komende tijd niet bijkomen. Er staat genoeg leeg als je wat zoekt, maar er is een schreeuwend tekort aan betaalbare woningen voor starters en senioren. Je kunt er penthouses in maken, koopwoningen, huurwoningen of sociale woningbouw en winkels op de begane grond. Hoe meer mensen er in de binnenstad wonen, des te groter de kans is dat bedrijven genoeg omzet halen om open te blijven. Kom met een plan, in plaats van achter de ontwikkelingen aan te lopen. Hoe het mis kan gaan is te zien bij het Doelencomplex. Daar is de universiteit over de bewoners en de woningbouwvereniging heen gewalst. Ook de gemeente heeft er zich erbij neer moeten leggen."

Edith van Middelkoop: "Hoe het anders kan is te zien aan het plan om het busstation bij het Centraal Station van de voorkant naar de achterkant te verplaatsen. Bewoners hebben zich er op goede gronden en met succes tegen verzet. De plannen zijn niet doorgegaan. Je hebt bij zoiets deskundigheid nodig, waar je als bewonersgroep of wijkvereniging niet altijd over beschikt. Die moet je op het juiste moment kunnen vinden. Leidse Gesprekken adviseert daarbij en ook hoe je bezwaar of de ontwikkeling van nieuwe ideeën kunt aanpakken. Zo kun je proactief zijn in plaats van achter de feiten aan te lopen."

2018 Handtekeningenactie tegen de kleurenkeuze van de Rembrandtbrug, foto Sarah Hart

Zit de gemeente op zulke ontwikkelingen te wachten?

Edith van Middelkoop: "Het is geen gemakkelijke positie, want het is nogal een uitdaging om de strijd aan te gaan met goed geoutilleerde en georganiseerde partijen. Maar ook voor hen is voordelig om met bewoners samen te werken. Geaccepteerde plannen zijn sneller uit te voeren, omdat er nauwelijks bezwaar valt te verwachten. Je krijgt ook betere oplossingen. Op basis van door bewoners ingebrachte ideeën kunnen schetsen worden opgezet, die weer bewerkt en voorgelegd kunnen worden tot ze rond zijn. Nu komen bewoners vaak pas in actie als de plannen klaar zijn. Ze worden dan gezien als lastpakken en hun inbreng blijft onbenut. Dat kun je dus beter omkeren."

Jan Pieters: "Duurzaamheid is ook zoiets. Met het oog daarop moeten we waarschijnlijk over niet al te lange tijd van het gas af. Je zou dat nu al kunnen voorbereiden door helder te krijgen wat het ons als bewoners gaat kosten en wat het oplevert. Wat het van ons vergt en wat voor hulp we van de gemeente kunnen verwachten. Dat zou de gemeente met ons kunnen bespreken om ons over de streep te trekken. Als je van elkaar weet wat je kunt verwachten groeit het enthousiasme en vermindert de weerstand."

Wat biedt Leidse Gesprekken?

Edith van Middelkoop: "Wij hebben getrainde gespreksleiders en zijn onafhankelijk, hebben geen oordeel en kunnen als vrijwilligers van dit burgerinitiatief het proces bewaken. In De Mors, een wijk waar de komende jaren veel woningen gebouwd worden en de openbare ruimte anders wordt ingericht vanwege het perspectief op Leiden 2040, heeft de gemeente Leidse Gesprekken ingeschakeld om bewoners bij de ontwikkelingen te betrekken. Dat werkte heel goed. De plannen liggen er, maar bewoners kunnen de uitvoering beïnvloeden. De wijkregisseur is er ook bij betrokken, hij kent de wijk en kan de ambtenaren inseinen over gevoelige kwesties. Dat kan een hoop frustratie aan beide kanten voorkomen. Er ontstond al gauw een gevoel van onderlinge verbondenheid en een zwaan-kleef-aan effect. De ene bewoner nam de andere mee, en zo hebben ze de plannen beïnvloed".

Visualisering Breeplein, zoals het in ideale vorm ooit met bewoners is bedacht (Gemeente Leiden)

Geeft deze vorm van burgerparticipatie geen verwarring door te hooggespannen verwachtingen? Niet alle wensen kunnen ingewilligd worden, ook al zijn ze verwerkt in een verbeterplan.

Edith van Middelkoop: "Het is niet altijd even helder hoe het spel gespeeld wordt. Je moet het wel eens zijn over de aard en de status van de gesprekken. Bewoners

hebben geen beslissingsbevoegdheid maar een adviserende rol. Dat is allemaal omschreven in de gemeentelijke Participatienota, maar die heeft niet iedereen in zijn hoofd. Natuurlijk, je hebt je inbreng als bewoner, maar de gemeenteraad beslist uiteindelijk op grond van de politieke afspraken en het daaruit voortvloeiende beleid. Dat vinden bewoners wel eens lastig, maar uiteindelijk begrijpen ze het wel."

Jan Pieters: "De aanhouder wint wel eens, maar je moet soms wel een lange adem hebben. Het heeft jaren geduurd voordat de gemeenteraad besefte dat de stad er erg op vooruit zou gaan als het plein boven de nieuwe garage onder het plein aan de Garenmarkt een aangename verblijfplaats zou worden. We zijn zelf tekeningen gaan maken met waterpartijen, grasveldjes, bloemperken en jeu de boules-banen. Een architectenbureau bekeek ze op hun uitvoerbaarheid en of ze pasten bij het historische karakter van het plein en maakte van de verzameling ongeregeld schitterende maquettes. Die vielen ook in de smaak bij de stedenbouwkundigen, en toen was de race gelopen. "

Bij welke discussies in onze wijk zou Leidse Gesprekken kunnen worden betrokken?

Jan Pieters: "Er zijn genoeg zaken die ons bezig houden: energietransitie, de leegstand van winkelpanden, massatoerisme, spektakelevenementen, horeca, wel of geen Law Park in de Raamsteeg, de invulling van oude Meisjes-HBS aan de Garenmarkt, woningbouw, het sluipverkeer door de wijk of de logistiek van veranderende bevoorrading en pakketbezorging om er maar een paar te noemen."

Contact:
l750burgertop@gmail.com www.leidsegesprekken.nl •

BUREN (OUD)BEWONERS

MARIJKE HARBERTS

door Charlotte Boschma

Vlak voordat deze krant naar de drukker ging kregen we het bericht dat Marijke Harberts helaas aan de gevolgen van een corona besmetting is gestorven.

In de jaren vijftig was het mode onder de V.V.S.L. studentes om hun collegedictaat en boodschappen in een mand met zich mee te dragen. Dat werd een doezamand genoemd en je herkende er de èle aan. In het boek Doezamand *beschrijft Marijke Harberts haar studiejaren in die tijd. Haar hoofdpersoon 'Karin' gaat naar Leiden om Nederlands te studeren en wordt lid van de Vereeniging van Vrouwelijke Studenten te Leiden (V.V.S.L.). In het begin voelt ze zich niet thuis in Leiden, ze is geïntimideerd door ouderejaars en verlegen. Later vindt ze haar weg.*
Mijn moeder, mijn zus en ik, allemaal lid geweest van Minerva of de V.V.S.L., lazen het boek met plezier. Ik ben zelf lid geweest in de jaren tachtig, mijn zus iets eerder en mijn moeder net na de oorlog. We herkenden die wereld van kennismakingstijd, clubactiviteiten en clubgenoten.

Marijke Harberts, foto Charlotte Boschma

Marijke Harberts is een vrolijke, fitte dame van 83. Zij vertelt: "Ik ben geboren in Den Haag, als oudste van drie dochters. Als kind heb ik de oorlog meegemaakt en daar heb ik een boekje over geschreven, dat in april verschijnt: 'Oorlog en bevrijding in Den Haag. Herinneringen van een kind', waarin ik herinneringen zoals aan de razzia's en de V2 in allemaal korte hoofdstukjes beschrijf. Als kind ben je argeloos, maar je voelt toch dat er dingen niet kloppen en dat er dingen niet verteld worden. Ik vroeg bijvoorbeeld aan mijn vader: 'Wat is onderduiken?', en dan zei hij: 'Dat is je verstoppen voor de Duitsers'. Maar waarom? Dat vroeg ik dan weer niet. Toen ik klein was wilde ik schrijfster worden. Omdat ik van literatuur hield ging ik Nederlands studeren. Ik had geen idee wat ik er later mee zou doen. Je stond er niet bij stil dat je er ook nog een baan mee moest vinden."

V.V.S.L.

Marijke ging in Leiden meteen op kamers. Eerst een heel klein zolderkamertje op de Witte Singel, voor 25 gulden per maand, later op de Hogewoerd en daarna weer op de Witte Singel. "Iedereen werd lid van de V.V.S.L. Dat was geen discussiepunt. Het was niet altijd leuk, zeker in het begin, tijdens het novitiaat, was het moeilijk. En de jaarclubvorming met de zogeheten 'konkelavonden'

vond ik vreselijk. Maar ik heb er vrienden voor het leven aan overgehouden. De V.V.S.L. was eigenlijk een opleiding tot mevrouw. Je leerde tafelmanieren, en tafeldekken, met messen en vorken en al die verschillende glazen. En hoe je moest bedanken als je bij de moeder van een vriendinnetje had gelogeerd. Dat was wel goed, er waren meisjes in de V.V.S.L. die dat thuis niet mee hadden gekregen. Er waren ook allerlei activiteiten, debatteren, sporten, en je kon er goedkoop eten. En de V.V.S.L. gaf een rijkdom aan contacten."

Eles op het Rapenburg, collectie mevrouw Boschma (fotograaf onbekend)

Leiden

Het studentenleven speelde zich vooral in het centrum af, bij de universiteit en de studentenhuizen. Ze zegt: "Buiten Leiden kwam je gewoon niet. Je ging al niet op bezoek als een vriendin in Oegstgeest woonde. Ik ben wel in de achterbuurten van Leiden geweest want met Sinterklaas was het de gewoonte dat de VVSL speelgoed en kleren aan arme kinderen gaf. Wij moesten bij de arme gezinnen kijken of ze arm genoeg waren om daarvoor in aanmerking te komen. Ik herinner me trieste kinderen in veel te volle huisjes. Met 3 oktober mochten we niet in de stad zijn. Er was een liedje over: 'Dan zijn de jongens aan het feesten en gedragen zich als beesten'. Wij mochten dat blijkbaar niet zien. Wij meisjes dronken voornamelijk thee. Of een glaasje sherry. Bij een diner dronken we wel een glas wijn, maar niemand had wijn in huis. De jongens dronken wel. Wij waren heel braaf, maar de jongens zetten soms de Breestraat op stelten, dan plaatsten ze tafels en stoelen op de trambaan en gingen daar dan zitten drinken."

Studeren en trouwen

De bedoeling van studeren was toch wel een echtgenoot te vinden, hoewel dat niet zo werd uitgesproken: "Wij, meisjes waren ambivalent over studeren. Je ambieerde geen carrière waarbij je ongetrouwd bleef. Dan werd je een oude vrijster. We zeiden niet dat Leiden een huwelijksmarkt was, maar een man vinden was wel belangrijk. Bij de V.V.S.L. hingen de verlovingskaartjes in de conversatiezaal en de eerste gang als je binnenkwam was kijken of er nieuwe kaartjes waren opgeprikt. Je kreeg in het novitiaat seksuele voorlichting, hoewel dat niet veel voorstelde. Het gerucht ging dat er in het jaar voor ons iemand was flauwgevallen tijdens de voorlichting. Dat vonden we heel spannend en we vonden het jammer dat er bij ons niemand flauwviel. Er waren meisjes die helemaal niets van seks wisten. En de rest wist ook niet veel. Toch werd er wel gerommeld, zeker na feestjes. En er waren ongewenste zwangerschappen. Als je zwanger was moest je trouwen - dat was een moetje. Je werd uitgestoten, je vertrok dan met stille trom uit Leiden. Om met het kind bij je schoonouders op zolder te gaan wonen."

Doezamand

Haar boek *Doezamand* draait om het studentenleven van de hoofdpersoon Karin. De studie, de VVSL, de vriendschappen. Wat het boek intrigerend maakt is de worsteling van Karin met haar homoseksualiteit. Zij is lesbisch, heeft gevoelens voor vriendinnen maar ze voelt de afkeuring en weet zich er geen raad mee. Dat is ook het verhaal van Marijke. Zij zegt: "Het lesbische kon niet en mocht niet. Ik had die gevoelens maar er bestond niet eens een woord voor. Bij seksuele voorlichting werd er met geen woord over gerept. En niemand anders was zo. Dus je voelde je heel alleen. In het boek wordt Karin afgewezen als ze toenadering zoekt tot vriendinnen. Ze houdt er mee op en zoekt een jongen." Karin trouwt, stopt met studeren en vertrekt met haar man naar Hengelo. Ook Marijke trouwde en vertrok met haar echtgenoot uit Leiden. Zij zegt hierover: "Mijn man was al verder in zijn studie en toen hij afgestudeerd was kreeg hij een beurs voor Italië. Het was niet meer dan normaal dat ik met mijn studie stopte en meeging. Niemand raadde me aan mijn studie af te maken." Het huwelijk eindigde weliswaar in een scheiding maar zij en haar man hebben drie zonen gekregen waar ze heel gelukkig mee waren. Tijdens haar huwelijk had ze haar studie afgemaakt en na de scheiding kon ze meteen gaan lesgeven. Ze was 25 jaar lerares op een middelbare school in Amsterdam. Ze publiceerde meerdere boeken, columns over haar tijd voor de klas, een boek over Joke Smit en interviews met vrouwen, en ze ging verder met vriendinnen. Daarover zegt ze: "Dat was de schok der herkenning. Ik was toch niet gek. Ik werd actief in de vrouwenbeweging en het feminisme en begon hierover te lezen. Het was een openbaring precies te lezen wat ik voelde en wat ik altijd onderdrukt had." Nu, ver na haar pensioen verveelt zij zich nooit. HOVO-cursussen kunstgeschiedenis, keramiek, gedichten schrijven, Boeddhisme, fitness, kleinkinderen. Belangrijk, zegt ze, want: "Als je gaat zitten is het zo voorbij!" Dus gelukkig eindigt het verhaal van Marijke niet zo droevig als Doezamand eindigde! •

Eles op het Rapenburg, collectie mevrouw Boschma, fotograaf onbekend

BUREN ONDERNEMEN

KLEINE PLANEET

door Carla van der Poel

In 2019 wonnen ze de titel 'Winkelier op het gebied van speelgoed en cadeauwinkels in Zuid-Holland'. We hebben het over Kleine Planeet aan de Botermarkt. Tijd voor een gesprek met een van de eigenaressen Dana Brozban.

Kleine Planeet aan de Botermarkt, foto © Kleine Planeet

Uniek concept

Dana is samen met haar vriendin Amrit Dirks in december 2018 gestart met deze winkel annex familiecafé, omdat iets dergelijks in Leiden ontbrak. Ze geeft aan wat er anders is aan Kleine Planeet:

"Het totale aanbod, en de combinatie van een winkel en een café. Wij maken een zeer bewuste keuze voor merkproducten en daarbinnen zijn we ook weer selectief. We verkopen veel speelgoed waarvan we de enige agent zijn in de Benelux. Het is educatief verantwoord speelgoed dat de zintuigen stimuleert. Het is gemaakt van natuurlijke materialen zoals hout en vilt en als we plastic verkopen is het óf bioplastic, dat wil zeggen van suikerriet, óf gerecycled plastic. De manier waarop wij de producten verkopen gaat ook anders in zijn werk. Wij doen consultieve verkoop, ofwel wij leven ons helemaal in de behoefte van het kind en de klant in."

Speelgoedaanbod Kleine Planeet aan de Botermarkt, © Kleine Planeet

Glijbaan

In welk café in Leiden kunnen kinderen van een glijbaan afglijden of ongedwongen spelen met andere kinderen, terwijl ouders met elkaar een praatje maken, of op hun gemak het speelgoed of de kinderkleding bekijken? Kleine Planeet biedt daartoe de gelegenheid. Het is duidelijk de bedoeling dat het een café voor de hele familie is, ook die van expats. Moeders kunnen hier zonder gêne hun baby's borstvoeding geven. Vaders voelen zich hier niet ongemakkelijk met hun kinderen. Op maandag komen hier juist meer vaders dan op andere dagen, omdat veel vaders dan 'papadag' hebben. Ook grootouders hebben inmiddels de weg naar Kleine Planeet inmiddels gevonden.

De taarten en heerlijke lunches—alles ter plekke gemaakt—zijn van hoge kwaliteit. Er worden zoveel mogelijk- lokale producten gebruikt. Voor kinderen zijn er fruithapjes, soep, biologisch knijpfruit, smoothies en smakelijk versierde boterhammen. Zelfs warme, en koude (!) kinderthee staan op de menukaart. De smakelijke kaart, met natuurlijk ook lekkere gerechten voor volwassenen, en de ontspannen sfeer maken dat je hier ook ouders zónder kinderen ziet. En bij mooi weer is er het terras dat uitkijkt op de Nieuwe Rijn.

Magisch zand

Met sommig speelgoed kunnen kinderen meegroeien. Dat heeft niet echt een eindleeftijd. Zo is er het zogenaamde kinetisch zand, door de zoon van Dana ook wel 'magisch zand' genoemd. Het lijkt enigszins op klei: je kunt het makkelijk vormen en het blijft goed in vorm. Het plakt niet aan je handen of tafel en heeft verschillende kleuren. Het bestaat voor 98% uit zand en voor 2% uit een bindmiddel. "Als ouders een half uur voor zichzelf nodig hebben, dan moeten ze hun kinderen dit zand geven", lacht Dana. Naast de winkel en het café is er ook de gelegenheid om een kinderpartijtje in dinosaurus- of prinsessenstijl te organiseren en een familiebrunch of -lunch. Ook yogalessen voor zwangeren en voor moeders mét hun baby's worden hier gegeven. Bij dit laatste hoef je dus geen oppas te nemen als je aan yoga doet. Verder is er van tijd tot tijd babymassage, peuterdans en zijn er EHBO-cursussen. In de vakantie zijn er tot slot nog geregeld knutselactiviteiten.

Duurzame producten

Mensen die geïnteresseerd zijn in duurzaamheid zijn hier aan het goede adres. Behalve het verantwoorde speelgoed dat hierboven is genoemd zijn er ook krijtjes van sojabonen, waarmee je overal kunt tekenen: op papier, hout, steen, enzovoort. Houten speelgoed van het Spaanse merk Grapat is ruim vertegenwoordigd. Het is mooi gemaakt, maar niet alleen decoratief, het kent vele speelmogelijkheden. Voorts vind je er fraaie kleding van natuurlijke materialen. Er zijn ook mobiles van vilt, gemaakt via een sociaal project voor vrouwen uit Nepal. Zelfs de boeken gaan vaak uit van een bepaald principe. Er valt kortom voldoende te ontdekken bij Kleine Planeet. •

Sanne Dresmé | Lokaal7a
06 2907 3154
www.lokaal7a.nl
Lokaal7a.nl druk | web | divers

Hengelsporthuis Henk Teunissen

KOREVAARSTRAAT 37
2311 JT LEIDEN
071-51 22 053

www.hengelsporthuishenkteunissen.nl
info@hengelsporthuishenkteunissen.nl

AL 85 JAAR DE SPECIALIST VOOR DE HENGELSPORTER

STADSLOKAAL
BURGERZAKEN
Lunch Diner Borrel

Stadslokaal Burgerzaken
Breestraat 123 Leiden tel 071 5661122 fax 071 5125771
www.stadslokaalburgerzaken.nl

DIEREN

BEEST GEWEEST

door José Plevier

Je loopt er jaren aan voorbij zonder dat het je opvalt: een sculptuur, gevelsteen of andere decoratie met de afbeelding van een dier. Wat zijn dat voor dieren?

Varkenskop Pieterskerk-Choorsteeg 26

De varkenskop in de Pieterskerk-Choorsteeg, foto Sarah Hart

In smalle stegen sta je vrijwel nooit stil voor een gevel om omhoog te kijken, omdat je weinig afstand kunt nemen. Hoe vaak ben ik niet door de Pieterskerk-Choorsteeg gelopen in de afgelopen 45 jaar?
Pas onlangs wees een oplettende bezoeker me op een geveldecoratie bij het vroegere Chinese restaurant Hong Kong in de steeg. Nooit waren me de varkenskoppen bij nummer 26 opgevallen aan weerszijden van de latei, de draagbalk boven de gevelopening. De varkens kijken nogal serieus door een ovale omranding waarbij de puntjes van hun oren over de rand liggen. Ook hier is vroeger een slagerij gevestigd geweest. Bij gunstige lichtval meen ik onder de afbladderende verf op de gevelbalk nog vaag te kunnen lezen: "Spekslagerij F.G.J. Leijh 1760".
Overigens zien we ertegenover op nummer 21, (Spiekeria) nog in volle glorie op de gevel prijken: "Vleesch Houwerij".

Duif Heilige Geest of Cornelis Sprongh hofje Doezastraat

Op de hoek van het Rapenburg en de Doezastraat ligt het Heilige Geesthofje. In de rondboog boven de ingang is, uitgevoerd in hoogreliëf van roze natuursteen, een duif met gespreide vleugels te zien. De naam van het hofje maakt de symboliek snel duidelijk: de duif is het symbool van de Heilige Geest. Deze maakt in het christelijk geloof deel uit van de Heilige Drie-eenheid of Trinitas, samen met God de Vader en Jezus, de Zoon. Vandaar ook de cirkel met een kruis op de achtergrond, het aureool. In de christelijke iconografie is de duif steeds vliegend of zwevend afgebeeld, vaak boven de figuur die door de Heilige Geest geïnspireerd wordt. Wellicht dat ook degene die de poort doorgaat daar iets van meekrijgt …
Cornelis Sprongh van Hoogmade stichtte in 1690 een hofje aan de Breestraat "daer de Heilige Geest boven de gevel staet". In 1851 werd het op de huidige locatie herbouwd door Th. Molkenboer. Het complex zoals we het nu zien is in 1926 tot stand gekomen naar ontwerp van de architecten L. en J.A. van der Laan. Gezien de stilering van de duif lijkt deze gevelsteen ook uit die periode te stammen. •

De duif boven de rondboog ingang Heilige Geesthofje, foto Carla van der Poel

INGEZONDEN

OPROEP BUNDELING VAN KRACHTEN • BEZWAAR TEGEN VOORTGAANDE VERKAMERING

De gemeente heeft voor de binnenstad een limiet gesteld aan het aantal te verkameren woningen. Aan de Herengracht, waar ik woon, is die limiet al bereikt. Toch wordt hier een nieuwe onttrekkingsvergunning verleend. Vergelijkbare situaties spelen zich af in de hele binnenstad, zoals te lezen is in deze aflevering van de Hart van de Stadkrant. Laten we bij bezwaar een gezamenlijke aanpak volgen, niet iedere wijk of straat afzonderlijk.
Wilt u meedoen, meldt u dan aan bij Hans Tebra, hans.tebra@arbet.nl. •

OPROEP

EVENEMENTENOVERLAST BOTERMARKT - VISMARKT

Elders in deze krant kunt u de informatie lezen over de inspraak van bewoners op het Leidse evenementenbeleid. De gemeente reageerde daar nogal teleurstellend op. Teleurstelling overvalt ook ons, bewoners van de Botermarkt, als we bij de gemeente klagen over gebrekkige informatie, ondoordachte pasjesregelingen, onleesbare plattegronden of eindeloos herhaalde, wekenlange jengelmuziek zoals op de Kerstmarkt. Laten we met onze overburen van Pancras - West, die er net zo veel last van hebben, gezamenlijk bezwaar maken tegen de overvloed en de bijbehorende overlast.

Wilt u meedoen, meldt u dan aan bij Jacqueline Mos: mosjacq@gmail.com. •

STADSONTWIKKELING

WONDERLIJKE WONINGVERGUNNING RAPENBURG 36

door Clariet Boeye

Rapenburg 36, foto Sarah Hart

Op Rapenburg 36 was jarenlang eerst het advocatenkantoor Geelkerken & Linskens gevestigd, daarna het notariskantoor Roes & De Vries. In 2019 kwam hier een einde aan: het pand is vorig jaar verkocht aan het vastgoed- en verhuurbedrijf RijnWonen, van de heren Van de Laar. Zij hebben in juli 2019 bij de gemeente een omgevingsvergunning aangevraagd voor het verbouwen van het pand in 10 short-stay appartementen. Het gaat hier om een rijksmonument, met zowel buiten als binnen vele historische monumentale details. Of die bewaard blijven bij zo'n ingreep is zeer de vraag.

Omdat de gemeente nog bezig was nieuwe regels op te stellen voor het woonbeleid werden de beoordelingen van de aanvragen voor omgevingsvergunningen tot januari opgeschort. Toen bleek dat de nieuwe regels, sinds 1 januari 2020 van kracht, inhielden dat er aan het Rapenburg geen short-stay appartementen toegestaan

zouden worden, heeft RijnWonen de eerdere aanvraag ingetrokken (in overleg met de gemeente?) en een nieuwe omgevingsvergunning aangevraagd, nu voor negen kleine zelfstandige woonruimten. Die vergunning is 31 januari van dit jaar verleend. In de huisvestingsverordening van de gemeente staat de bepaling dat als er één woonruimte kleiner is dan 40 m2 er een vergunning voor woningvorming had moeten worden aangevraagd. Eén appartement is niet groter dan 23m2. Een omgevingsvergunning was hier dus niet op zijn plaats, het had een vergunning voor woonvorming moeten zijn.

Short stay appartementen of studio's?
Merkwaardig is dat aan de bouwtekeningen die voor de short-stay appartementen waren ingediend niets is veranderd. Het verschil tussen short-stay en woning schijnt alleen te zitten in het feit dat het appartement de hoofdwoning van de huurder moet zijn en dat de huurder ingeschreven dient te zijn in de gemeente Leiden voor tenminste een half jaar. Hoewel woningen genoemd, zullen de eenheden eerder studio's worden, comfortabel ingericht: prettig voor een kort verblijf. Toch een verkapte vorm van short-stay? Want wie gaat controleren of de huurders bij de gemeente staan ingeschreven?
Omdat het hier om kleine wooneenheden/studio's gaat, evident te klein voor gezinnen, is te verwachten dat er een voortdurende wisseling van huurders zal zijn. In de Woonvisie Leiden 2020-2030 (hoofdstuk 3, blz. 33-40) "erkent de gemeente dat verkamering de leefbaarheid van verschillende buurten onder druk heeft gezet en er niet langer van een 'aanvaardbaar woonklimaat' sprake is." Al betreft het hier dan geen verkamering, het zal de cohesie die de gemeente zegt juist te willen versterken in de wijk niet ten goede komen.

Geluidsisolatie?
Ook zou je verwachten dat er met zo'n groot aantal kleine appartementen/studio's rekening gehouden zou worden met gehorigheid (brandveiligheid nog even buiten beschouwing gelaten), zowel tussen de appartementen onderling als met de buurhuizen en dat er daarom isolatie ingepland en verplicht zou moeten zijn. Niets is daarover te vinden in de tekeningen. Desgevraagd zei de eigenaar dat daar geen toestemming voor was gegeven door monumentenzorg. Wèl toestemming geven voor negen studio's in een rijksmonument, maar isolatie verbieden om het monument te sparen, forceert de gemeente zich daarmee niet in een spagaat?

Op de website van de gemeente laat de wethouder Duurzame Verstedelijking, Ruimte & Wonen, mevrouw Spijker, weten dat "we er in Leiden voor gaan zorgen dat onze stad voor iedereen een prettige stad blijft om in te wonen." Hoe garandeert de gemeente met een dergelijke vergunning een aanvaardbaar "woon- en leefklimaat"? En dan heb ik een plek voor de fietsen en auto's van de huurders nog buiten beschouwing gelaten. Omwonenden hebben bezwaar aangetekend. •

BUREN NIEUWKOMERS

NATALIA VÁSQUEZ

door Roeland van Wely

In onze wijk wonen veel expats. Een van hen is Natalia Vázquez. Ze verhuisde tijdens haar studie psychologie, na een tussenstop in Mexico, van Ecuador naar Utrecht. Nu woont ze op de Garenmarkt. Roeland van Wely vroeg haar hoe ze hier terecht kwam en of het haar bevalt.

Natalia Vázquez in de Parkeergarage Garenmarkt op de bezoekdag, foto Paul Honig

The road to the Netherlands
After obtaining my bachelor in Organisational psychology at the Pontifical Catholic University in Ecuador, I made the choice to study a master's in Environmental psychology at the National Autonomous University of Mexico in Mexico City. I found work there at a sustainable mobility consultancy firm where I researched urban designs from a social perspective. For example how the layout of streets can be optimized for bicycle users. But I wanted to learn more about sustainable development and the University of Utrecht offered a master's in Sustainable Development from a technical stand of view which I found interesting. The study was going to be a meaningful complement to my psychology degrees, and it meant going to the Netherlands.

Cultural differences
I knew of course that the Dutch men were tall and that the country was flat and had a lot of windmills, tulips, and polders. But I wasn't quite sure what kind of culture I would find in The Netherlands. In Latin America, there is a perception that Europeans are more individualistic. However, I found the Dutch quite welcoming and always ready to help. Some things though are more difficult in this country. For example, at the vending machines at the university, I could not pay with cash. So I needed a Dutch bank-account and for that I needed a BSN-number. It took me one and a half months to get one. Another weird surprise was the Dutch concept of lunch.

Integrating and lunch
Foreign students are all in the same situation: We are from different places and have left our families and friends behind. Dutch students still have their families

and friends. And then there is the language barrier. At the student associations they speak Dutch and a lot of events are in Dutch. So you tend to mingle with other foreign students. In Ecuador, mingling with new people and bonding with them is something you especially do during lunchtime. You eat twenty minutes and you chat for at least forty. On my first introduction day at Utrecht University, I only got one sandwich and some fruit. It was a big disappointment. This kept happening to me the whole week during events. I finally had to ask: "What's going on here?" The Dutch have a very sober and efficient concept of lunch compared to Latin America. We eat meals during lunchtime. A sandwich is for me something I would eat when I haven't got any time. The Dutch generally eat their sandwich with the people they know and then speed off to work again. Or they make it a business appointment. I do not think that the Dutch are prepared to spend much more time lunching if that means they can spend less time with their family and friends in the evening.

Leiden

Ironically, I met my Dutch boyfriend, who lives in Leiden, through Tinder, when I was in India for an internship, so in the first three months, we only spoke with one another through WhatsApp. You never know how things will turn out in the real world, but they turned out quite well and now I am living with him. I like Leiden. The city is smaller than Utrecht, but it has a more interesting history. But maybe it's because I have such a good local guide. The city feels quite different compared to Ecuadorian cities. The city centre is made for bicycles and not for cars. Biking in Ecuador is actually dangerous and the public transportation is outdated. And in Ecuador and Mexico City you definitely need to know exactly where you are, when it's getting dark. In Leiden ,you can walk in a park in the evening. Of course you have incidents of violence in the Netherlands, but the country feels quite safe.

The garage at the Garenmarkt

Actually, I am very impressed. My first impression of the construction site was a very big hole filled with lots of water. I guess there was probably a lot of work done before that. Some Saturday's they started working too early for us. They can make a lot of noise at the construction site. But it was interesting to see them putting up the roof. Now I am curious how it's going to be at the end. The drawings of the park look nice, but they usually do. We are looking forward to more sleep in during the weekends. •

INITIATIEF

VITALITY CLUB BINNENSTAD

door Marjolijn Pouw

Beweging in De Burcht met Vitality Club Binnenstad Leiden, foto Han Ruijgrok

Dat bewegen gezond is weten we zo langzamerhand wel. Jong en oud zou er zich dagelijks toe moeten zetten, maar dat komt er niet altijd van. Vooral voor ouderen is het van belang, om de gestage achteruitgang van het lichaam tegen te gaan. In 2016 startte de eerste Leidse Vitality Club voor ouderen in Noord, sinds 2018 is er ook een actief in de binnenstad. Daar kunnen nog wel wat mensen bij. Het initiatief komt van Annette van den Boom-Melman, fysiotherapeute en bewoonster van de wijk Pancras.

Annette van den Boom-Melman

Annette van den Boom-Melman is al haar hele professionele leven bezig met beweging. Ze begon als gymlerares in het voortgezet onderwijs, maar stapte al gauw over op fysiotherapie: “Beweging is van levensbelang net als contact met anderen, vooral als je ouder wordt”, zegt ze.: “Ouderdomskwalen kun je er niet mee voorkomen, maar wel uitstellen. Beweging houdt je langer fit, maar mensen komen er te weinig toe. De omgeving is niet uitnodigend en je gaat niet meer zo gemakkelijk naar de sportschool. Vitality is laagdrempelig en kost bijna niets. Voor € 1,-- per week kun je al lid worden. Je kunt het overal doen en net zo vaak als je maar wil. In Pancras doen we het op maandag- en donderdagochtend van 09.00 tot 10.00 uur in de buitenlucht, op de Hooglandse Kerkgracht en ook vaak op De Burcht. Het geld gaat in een pot en af en toe gaan we daarvan eten of naar het museum, het is dus ook nog gezellig. De bewegingen zijn matig intensief, soms geef ik wat instructie maar je hoeft geen fysiotherapeut of gymleraar te zijn om het op te zetten. Eigenlijk kan iedereen het doen die er zich in verdiept heeft. De oefeningen zijn gericht op spierkracht, uithoudingsvermogen, mobiliteit, evenwicht en coördinatie.”

Vitaliteit

“Toen ik met pensioen ging had ik geen zin meer in instructie geven of opdrachten. Wel wilde ik zelf meer

aan beweging gaan doen. Toen stuitte ik op Vitality Club, dat is overgewaaid uit Aziatische landen en Cuba. Het is daar een alom bekend verschijnsel, maar hier zijn we nog lang niet zo ver. In de Professorenwijk gaat het overigens harder dan in de binnenstad. Daar doen zeker 40 tot 60 mensen mee, bij ons een stuk of dertien. Eigenlijk is het doel tweeledig: beweging en het leggen van contact. Je leert elkaar al gauw goed kennen en dat levert grote betrokkenheid op. Je ziet dat mensen voor elkaar inspringen als het nodig is. Dat loopt van boodschappen doen tot vergezellen naar het ziekenhuis voor onderzoek. Subsidie krijgen we niet, dat is ook niet nodig."
Meer informatie bij: vandenboommelman@xs4all.nl •

STADSONTWIKKELING

AANLICHTEN PIETERSKERK

door Paul Hofhuis

Hoe gaan we verder na de proefschijnavond van 10 december? Op deze avond hebben we samen met een aantal mensen van de gemeente Leiden kunnen ervaren hoe avondverlichting van de kerk er in werkelijkheid uit kan zien. Tijdens deze zogenoemde proefschijnavond verlichtte de gemeente de portalen van de drie kerkdeuren (bij de noord- en zuidingang, en bij de ingang aan het kerkplein) met grondspots, en de gevels boven deze drie ingangen met grotere LED-spots. De aanwezigen konden vervolgens middels een enquêteformulier hun mening over het een en ander kenbaar maken.

Pieterskerkhof, begin 20e eeuw collectie ELO

De gemeente heeft laten weten dat zij een nieuw lichtplan voor de kerk gaat opstellen. Daarbij zal rekening worden gehouden met de bevindingen van de proefschijnavond (inclusief die in de ingevulde enquêteformulieren), en met adviezen van monumentendeskundigen van Erfgoed Leiden en omstreken en van de Welstands- en Monumenten-commissie.

Net als bij het weer ingetrokken verlichtingsplan van augustus vorig jaar zal bij de uitvoering van dit nieuwe plan ook een procedure voor een omgevingsvergunning worden gevolgd. De vertegenwoordigers van de gemeente konden op 10 december desgevraagd niet precies vertellen wanneer een nieuw plan en de bijbehorende vergunningaanvraag beschikbaar zullen zijn. Op de sluitingsdatum voor de kopij van de Hart van de Stadkrant was hierover nog geen nieuws. •

STADSONTWIKKELING

LAW PARK 2E BIJEENKOMST

door Wim Brugman

Op maandag 16 december 2019 was er op uitnodiging van de decaan van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid Universiteit Leiden, Joanne van der Leun, en de wethouder voor Kennis, Onderwijs, Sport en Financiën van de gemeente Leiden, Paul Dirkse, een tweede bijeenkomst voor buurtbewoners rondom de Raamsteeg, Garenmarkt en Steenschuur over het Law Park aan de Raamsteeg 2. Deze avond was ook het bestuur van de winkeliersvereniging Herenstraat/Doezastaat aanwezig en uiteraard ook twee bestuursleden van PAL Leiden, onder wie ondergetekende.

Voormalig Rijksmuseum van Natuurlijke Historie aan de Raamsteeg, foto Esther Kok

Stond de eerste bijeenkomst in het teken van de openbaring van de droom van de decaan, deze avond ging het over het proces waarlangs deze droom werkelijkheid zou moeten worden. Om dit proces in goede banen te leiden is, zoals te doen gebruikelijk bij dit soort processen, door de universiteit, de gemeente en de provincie een kwartiermaker aangesteld in de persoon van de heer Jan-Hendrik Schretlen. Wonderlijk genoeg ontbreekt bij deze opdrachtgevers de eigenaar van het gebouw waar het om gaat: te weten het Rijksvastgoedbedrijf. De heer Schretlen is een onafhankelijke consultant. De tijd zal leren hoe onafhankelijk hij daadwerkelijk is en of de uitdrukkingen "wiens brood men eet, diens woord men spreekt" en "wie betaalt, die bepaalt" niet op hem van toepassing zijn.

Kwartiermaker

Na wat inleidende woorden van de decaan en de wethouder, die tot doel hadden te benadrukken waarom het toch zo belangrijk is voor universiteit en stad om de haalbaarheid van het Law Park te onderzoeken en enige

discussie met de zaal, stak de heer Schretlen van wal. Hij gaf aan het idee Law Park gezamenlijk met onder meer de buurtbewoners te willen uitwerken in een plan. Als dit plan het groene licht krijgt van de opdrachtgevers gaat hij dit vervolgens vormgeven in een business case en een verdienmodel. Er moet tenslotte wel geld verdiend worden. Naar zijn zeggen ligt de focus op het inhoudelijke idee en niet op het gebouw aan de Raamsteeg. Dit vertelde hij met droge ogen om vervolgens een aantal functies van dat gebouw aan de Raamsteeg op te sommen, zoals inspirerende werkplaats voor studenten en onderzoekers, plaats voor lezingen en seminars en publieksfuncties.

Stickerbord

Vervolgens mochten de aanwezigen volgens een beproefde methode de kwartiermaker kansen en ideeën voor het Law Park meegeven. Het voert te ver om deze hier allemaal te vermelden. Ik beperk mij tot een paar: fietsen binnen parkeren, behoud het groen, onderzoek woonfunctie van Raamsteeg 2, geen doorgang maken van de Raamsteeg naar het park, sluit alternatieve gebouwen niet uit en openbare ruimte met buurtfunctie (ingebracht door PAL Leiden). Bij een volgende bijeenkomst ergens in maart of april zal moeten blijken wat de kwartiermaker met de aangereikte ideeën heeft gedaan. PAL Leiden zal een en ander kritisch blijven volgen.

Tot slot: van de bijeenkomst is een uitgebreid verslag gemaakt door de heer Schretlen. Ik heb hiervan gebruik gemaakt. •

STADSONTWIKKELING

VAN DER WERFPARK EINDELIJK AANGEPAKT?

door Adri Klaassen, i.s.m. Eduard Groen en Huub Frencken

Onlangs heeft de gemeente ons desgevraagd geïnformeerd over het opknappen van het Van der Werfpark. Sinds de presentatie van het voorlopig ontwerp in 2017 lag dat stil, omdat er onvoldoende geld beschikbaar was voor de uitvoering van het plan. Inmiddels is er een goedkoper en gelijkwaardig alternatief gevonden voor de 'halfverharding' van de paden in het park. Daarnaast is het ontwerp nog op enkele punten aangepast. Zo zijn extra schuilmogelijkheden voor vogels en kleine zoogdieren toegevoegd. Het ziet ernaar uit dat binnenkort groen licht wordt gegeven voor de uitvoering.

De voor voetgangers gesuggereerde aansluiting van het park op de Raamsteeg blijft overigens nog in het vage. Mogelijk kan hieraan bij de volgende opknapbuurt aandacht worden besteed.

Hekken

Onze pleidooien voor het handhaven van de hekken rond het park worden door de gemeente weerlegd met verwijzing naar de Europese toegankelijkheidswet voor gehandicapten. Maar zij erkent dat het niet de bedoeling is dat het park gebruikt gaat worden als doorgaande fietsroute. Daarom is afgesproken dat als er inderdaad grote overlast ontstaat, op twee plekken fietssluizen kunnen worden aangebracht. Eén bij de ingang aan de Doezastraat en één aan de kant van de Garenmarkt.

Punt van aandacht blijft dat het Van Werfpark geen open en uitnodigende verbinding krijgt met het Garenmarktplein, waardoor het park als 'overloop' gaat fungeren bij evenementen op het plein.

Biodiversiteit

Op onze vraag om meer inheemse planten te gebruiken en daarmee een grotere biodiversiteit te bewerkstelligen, heeft de gemeente geantwoord dat de beplanting in het park bestaat uit een mix van exoten en inheemse soorten en dat exoten ook een bijdrage kunnen leveren aan de biodiversiteit. Zij wijst er bovendien op dat niet veel inheemse heestersoorten zonder snoei laag blijven, wat men blijkbaar ongewenst acht met het oog op ongewenst gedrag en afval.

We hopen dat de gemeente de bestaande heesters en struiken zoveel mogelijk zal sparen, ook in de strook die zo waardevol is voor vogels langs het voormalige Rijksmuseum van Natuurlijke Historie en in de oksel van het Kruitschip. Alles eruit bulldozeren om er een volledig nieuwe beplanting voor terug te zetten lijkt ons niet passend bij de ziel van dat gebouw en het park.

Evenemententerrein

Tot onze verrassing is het Van der Werfpark toch aangewezen als evenemententerrein. Er worden in totaal acht evenementen toegestaan in categorie 1, waarvan drie van 20:00 uur tot uiterlijk 24:00 uur. Het pleidooi van PAL Leiden om slechts tot 20:00 uur evenementen en grotendeels onversterkte muziek toe te staan heeft helaas niet geholpen. Maar wie weet of het college hier nog van terugkomt bij de vaststelling van het Evenementenbeleid.

Van der Werfpark wijkborrel in Theehuis Kamerlingh met de Rapenburgrace op de achtergrond, foto Sonja Wagemans

Kruitschipramp
Tot slot: laten we aan de oproep van de burgemeester gevolg geven om in het park uitbundiger aandacht te besteden aan het ontploffen van het Kruitschip in 1807, waardoor ruimte ontstond voor deze fraaie groene plek. Daarbij zou dan ook de totstandkoming van het park meer aandacht kunnen krijgen. Die zo fraai is beschreven in Het fataal evenement. De buskruitramp van 1807 in Leiden', door A. Ponsen & E. van der Vlist (red.). De plaquette tegen de wallekant van het Steenschuur is wel erg mager als verwijzing. Wie heeft ideeën? •

INITIATIEF

JOODS HERDENKINGS-MONUMENT IN DE ZONNEVELDSTRAAT

Foto: Carla van der Poel

In 2010 werden verspreid over onze stad zes granieten koffers geplaatst met een plaquette ter herdenking van de in de Tweede Wereldoorlog weggevoerde en vermoorde Leidse Joodse mensen. In onze wijk staan er drie, twee bij het voormalige politiebureau op de Zonneveldstraat, van waaruit indertijd de deportatie werd geleid, een op de brug over de Vliet en een in de Herensteeg.
Het ontwerp is van de Israëlische kunstenaar Ram Katzir. Hij noemde het "Bagage", denkend aan de koffers die de mensen moesten meenemen, maar ook aan wat ze in hun leven meenamen en achterlieten. (CvdP) •

BERICHTEN

Clariet Boeye (CB), Adri Klaassen (AK), Esther Kok (EK), Fred van der Loo (FL), Aart Martin de Jong (AJ), Barend Kraal (BK), Jacqueline Mos (JM), Marjolijn Pouw (MP)

PIETERSWIJK

Breestraat-Mosterdsteeg-Botermarkt-Choorlammersteeg blok De verbouwing van het blok gaat binnenkort van start. De Oudendal Groep (projectontwikkelaar) liet het de buurt per brief weten. De 0-meting in de aangrenzende panden wordt binnenkort uitgevoerd. (JM)

Langebrug | Maatregelen afsluiting voor doorgaand verkeer Met het aantreden van de nieuwe wethouder Duurzaamheid, Mobiliteit & Beheer Openbare Ruimte (Groen Links) en de projectleider Thomas Koorn lijkt er schot te komen in het weren van auto's uit de binnenstad. Het heeft ook gevolgen voor de Langebrug, waar verkeersbeperking nog dit jaar ingevoerd zal worden. Hoe en wanneer het wonder zich voltrekt is nog niet te zeggen, het blijft spannend. (AK)

Langebrug Overlast DUWO-complex | Volgens de buurt houdt DUWO zich niet aan de afspraken over beperking van overlast. De klachtenapp werkt niet en klachten worden nauwelijks afgehandeld. De toezegging om geen verenigingshuizen toe te staan is niet nagekomen; DUWO adverteert zelfs met het aanbod om samen met je vrienden een huis te huren, waardoor er opnieuw clusters zijn ontstaan met de bekende, naar binnen gekeerde groepscultuur. De buurt wil op korte termijn de afspraken met DUWO actualiseren en rigoureuze maatregelen afspreken als men er zich niet aan houdt. (AK)

Langebrug 12A | Nieuwe horeca aanvraag Na de weigering begin oktober 2019 van de omgevingsvergunning vroeg de eigenaar van het pand opnieuw een vergunning aan. Buurtbewoners spreken van het oude plan in een nieuw jasje. In de aanvrage lijkt het om kleinschalige horeca te gaan, maar deze is volgens horeca-formules niet rendabel. De buurtbewoners vrezen dan ook dat het, zodra de vergunning is verleend, om grootschalige horeca zal gaan. Ze willen meedenken over een alternatief plan voor de invulling, dat recht doet aan de woonfunctie van de Pieterswijk. Het bezwaar van de buurtbewoners wordt gesteund door PAL Leiden. Het bezwaarschrift van Maria Leijten en Gaby Crince le Roy is met een aanvulling te vinden op www: palleiden.nl. (AK)

Pieterskerkplein | Wijnfestijn Vorig jaar is de wijk verrijkt met een nieuw evenement: het Wijnfestijn. Het wordt dit jaar van 31 juli t/m 2 augustus herhaald op het Pieterskerkplein. De opzet is dezelfde als vorig jaar, maar dit jaar wordt géén geluid vergund, een novum. Misschien gaat het om een pilot. (Compensatie-beleid vanwege de stapeling van evenementen?) Hoe dan ook het is gunstig voor het Pieterskerkplein en omgeving, waarvan de bewoners toch al extra belast worden door de parallelle, maar officieel niet meetellende evenementen van de Pieterskerk. (AK)

Pieterskerkstraat | Lokhorstkerk voorjaarsactiviteiten (Programma onder voorbehoud van Coronabeperkingen, actuele informatie www.stichtingorgelstadleiden.nl)
Practicum Musicae concerten (gratis): elke laatste donderdagmiddag maandelijks om 17.00 uur door dubbeltalenten die zowel aan de Leidse universiteit als het Haags Conservatorium studeren.
Lezingen: woensdag 10, 17 en 24 juni om 20.00 over de Islam. De lezingen kunnen als zelfstandige presentatie gevolgd worden en zijn gratis toegankelijk. Opgave is niet nodig.

Leidse Orgeldag zaterdag 6 juni | Wandelprogramma met concertjes op historische en monumentale orgels in de Leidse binnenstad. (BK)

Vismarkt 3 | Handhavingsverzoek maatregelen tegen verkamering Eind 2019 diende een bewoner van Vismarkt 3 een handhavingsverzoek in vanwege de illegale verkamering van het

perceel. PAL Leiden ondersteunde het verzoek, uit principe maar ook om na te gaan hoe de gemeente bij het nieuwe beleid omgaat met verzoeken om handhavend op te treden. Onlangs kregen we bericht dat er inderdaad een handhavingstraject is gestart. Daarbij wordt de eigenaar in de gelegenheid gesteld om alsnog binnen een termijn van 26 weken een onttrekkingsvergunning aan te vragen, omdat het quotum verkamering van het pand niet in de weg staat mits voldaan wordt aan de bouwtechnische eisen. Dit lijkt een bevestiging van ons vermoeden dat verdere (legalisering van) verkamering voorlopig nog geen halt wordt toegeroepen. (FL)

Vismarkt – Botermarkt │ Evaluatie IJsbaan en Kerstmarkt 2019/2020 Tijdens de evaluatie van de IJsbaan en Kerstmarkt 2019/2020, waarbij ook de wijkverenigingen Pancras-West en PAL Leiden betrokken waren, bleek dat men de kwaliteit verbeterd vond ten opzichte van vorige jaren. Men was ook blij verrast met de terugkeer van de kinderkermis. Ook dit jaar waren er echter klachten over geluidsoverlast. De Kerstmarkt heeft een categorie 1 vergunning. Dat lijkt niet veel, maar het gaat om een evenement dat geruime tijd duurt en dan kan het kerstgejengel behoorlijk onder de huid kruipen. Op de vraag of dat niet minder kan, antwoordde de organisator dat muziek juist een van de trekkers is.
Centrummanager Gijs Holla gaf onlangs te kennen dat de Kerstmarkt misschien naar de wal verhuist, want de kosten van de pontons zijn enorm. Deze mededeling veroorzaakte onrust in de buurt: waar strijkt de Kerstmarkt dan neer? Anderzijds is een drijvende Kerstmarkt uniek, vanwege dat drijven komen er naar het schijnt busladingen toeristen op af. We vragen ons wel af of Leiden wijzer wordt van de Kerstmarkt. Een onafhankelijk onderzoek onder de Leidse middenstand, maar natuurlijk óók de wijkbewoners, lijkt op zijn plaats. Zeker als de organisatie van de Kerstmarkt van plan is om subsidie aan te vragen om in het Nieuwe Rijngebied te blijven. (AK)

ACADEMIEWIJK

Rapenburg autovrij? │ De Stichting Voetgangersbeweging Nederland wil het Rapenburg autovrij maken, schreef het Leids Nieuwsblad onlangs. De Garenmarktgarage is klaar en biedt ruimte aan 425 auto's. Daar zouden die van het Rapenburg volgens deze bond mooi in kunnen staan. De nieuwe parkeergarage is daar echter niet voor bedoeld en voor bewoners van het Rapenburg is het tamelijk ver lopen. De Garenmarktgarage moet ook al de in Levendaal – West verdwenen parkeerplaatsen opvangen. (CB)

LEVENDAAL-WEST

Steenschuur 16/Levendaal 2 Hostel │ De behandeling van het beroep bij de rechtbank vanwege de door het college verleende vergunning voor het wijzigen van de bestemming van het pand Levendaal 2/Steenschuur 16 heeft nog altijd niet plaatsgevonden. Hierdoor wachten de buurtbewoners die het beroep instelden al sinds december 2018 op uitsluitsel. Inmiddels is door de Rechtbank Den Haag wel een datum gereserveerd voor de behandeling van de zaak: 18 mei 2020. (FL)

Garenmarkt 1A Transformatie│ De vergunningsaanvraag om de oude meisjes-HBS aan Kruitschip 1A te verbouwen tot appartementencomplex baart de bewoners van *'t Kruytschip* ernaast nog steeds zorgen. Ze zijn bang voor overlast van de nieuwe bewoners. Ook PAL Leiden verzette zich tegen de plannen. Tijdens onze inspraakreactie in september bij de Commissie Werk & Middelen wezen we erop dat uitbreiding met nog eens ten minste 90 tijdelijke bewoners een enorme impact heeft op onze wijk. Die krijgt er met het DUWO-complex op de Langebrug en het hostel op het Steenschuur in korte tijd meer dan 400 bewoners bij die veelal geen langdurige relatie met de buurt hebben en in de regel niet bijdragen aan de sociale cohesie. Nog tijdens de commissievergadering stelde de wethouder dat de plannen voor de locatie zijn gewijzigd, mede omdat ook gemeente niets ziet in kortdurend verblijf. De initiatiefnemer heeft de plannen daarop aangepast, waardoor een bestemmings-wijziging niet nodig is. De nieuwe vergunningaanvraag gaat immers uit van langduriger verblijf: wonen voor minimaal een jaar. Daarmee is voor het college de discussie gesloten en werd onlangs een ontwerpbesluit voor de verlening van de vergunning gepubliceerd.
De buurt gaat daar niet zonder meer mee akkoord. Een vertegenwoordiging van bewoners van *'t Kruytschip* en PAL Leiden zijn inmiddels met de initiatiefnemer in gesprek over de plannen. Deze heeft zich bereid verklaard om de plannen aan te passen. Of dat voor de bewoners van *'t Kruytschip* voldoende is om af te zien van een bezwaarprocedure was bij de verschijning van deze krant nog niet bekend. (FL)

Garenmarktplein │Half februari maakte de gemeente bekend dat het plein op het dak van de nieuwe parkeergarage aan de Garenmarkt voortaan 'Garenmarktplein' zal heten. Deze naam had ook bij onze in november gehouden enquête de meeste stemmen gekregen. De gemeente heeft verder besloten om de smalle strook langs 't Kruytschip en de voormalige Meisjes-HBS de naam 'Kruitschip' te geven. Daarmee blijft de naam Garenmarkt exclusief behouden voor de straat vanaf de Hoefstraat tot aan het Steenschuur en behoort de verwarring met de naam van het plein, nu nog Garenmarkt geheten, tot het verleden. Een voordeel is ook dat door dit besluit de postadressen van de bewoners van 't Kruytschip niet aangepast hoeven te worden. (FL)

Jan van Houtkade | Singelpark Half februari besprak de Werkgroep Singelpark Jan van Houtkade met de gemeente de mogelijkheid om nog dit jaar het Singelpark uit te breiden met de kade. Uitgangspunt was het resultaat van de presentatie op Burendag 2019. Volgens de gemeente is de aanleg al opgenomen in de 2e fase-uitbreiding van het park en is er 1,25 miljoen euro gereserveerd. Dit bedrag is evenwel ontoereikend voor de rigoureuze profielwijziging van de kade die de werkgroep en de Vrienden van het Singelpark voorstaan. De uitbreiding moet gezien de kosten dus afgewogen worden tegen de andere activiteiten in het kader van de aanleg. Met het oog daarop is ook nog niet duidelijk hoe de besluitvorming in de gemeente verloopt. Mogelijk moet het uiteindelijke besluit alsnog aan de Raad voorgelegd worden. (MP)

Werkgroep Singelpark Jan van Houtkade, foto Gerry van Brakel

Raamsteeg │ Law Park 2e bijeenkomst Half december was er op uitnodiging van de juridische faculteit een 2e bijeenkomst, waarbij de buurt en de winkeliersvereniging Herenstraat/Doezastraat de ontwikkelingen kregen voorgelegd. Universiteit, gemeente en provincie hebben intussen een kwartiermaker aangesteld, de heer Jan-Hendrik Schretlen, die ideeën wilde loskrijgen om ze vervolgens uit te werken tot een plan. De gedachten van zijn opdrachtgevers gaan uit naar een werkplaats voor studenten en onderzoekers, lezingen en seminars, of publieksfuncties. Bewoners willen het gebouw liever voor bewoning geschikt maken en er de bedrijfjes houden die er nu al huizen, of een openbare ruimte met een buurtfunctie. Begin 2020 is er een nieuwe bijeenkomst , PAL Leiden blijft de zaak kritisch volgen. (WB)

Van der Werfpark | Opknapbeurt Het Van der Werfpark wordt opgeknapt. Het oorspronkelijke plan was te duur en is inmiddels aangepast. Ons verzoek om de hekken te handhaven is niet gehonoreerd, vanwege de wettelijk voorgeschreven toegankelijkheid voor gehandicapten. De gemeente erkent het risico dat het park een doorgangsroute wordt voor fietsers. Mocht dat het geval zijn dan komen er fietssluizen bij beide ingangen. Op ons verzoek om vanwege

de biodiversiteit bij de herbeplanting zoveel mogelijk inheemse plantensoorten te gebruiken kregen we als antwoord dat de huidige beplanting een mix is van inheemse soorten en exoten, die op hun beurt ook een bijdrage leveren aan de biodiversiteit. De heesters in het park moeten bovendien laag blijven om ongewenst gedrag en het dumpen van afval in de bosjes tegen te gaan. Hopelijk respecteert de gemeente de bestaande beplanting van de strook langs het voormalige museum, die van groot belang is voor de vogels.
Helaas is het park opnieuw aangewezen als evenemententerrein, en wel voor acht evenementen in categorie 1 waarvan er een paar pas middernacht eindigen. We hadden gevraagd om, als de gemeente niet om evenementen heen kon, alleen onversterkte muziek toe te staan en deze vroeg te laten eindigen. Jammer dat de gemeente daar niet op is ingegaan. Punt van zorg is verder dat het park bij evenementen op het Garenmarktplein als overloop gaat fungeren. (AK)

PAL LEIDEN BESTUUR

Jaarlijkse ledenvergadering │ PAL Leiden had de ALV op donderdag 23 april willen houden. Met het oog op de Corona uitbraak heeft het bestuur besloten om deze tot nader order uit te stellen. De nieuwe datum wordt gepubliceerd op de website: www.palleiden.nl . Omdat er voor september geen nieuwe Hart van de Stadkrant uitkomt is de agenda in deze krant opgenomen.

Bestuur PAL Leiden zoekt versterking │ Het bestuur van PAL Leiden spant zich maximaal in om onze wijk leefbaar te houden. De veelheid van onderwerpen op ons bord is echter zo groot, dat het onmogelijk is om deze met een handjevol bestuursleden te behappen. We zijn vrijwilligers, onze tijd en capaciteit zijn beperkt. We zijn niet alleen dringend op zoek naar aanvulling van ons bestuur, maar ook naar wijkbewoners die bereid zijn om een actieve bijdrage te leveren aan de werkgroepen, of hun expertise beschikbaar willen stellen zodat wij als bestuur effectiever ons werk kunnen doen. In een wijk waar zoveel academici wonen moet het toch mogelijk zijn om de benodigde expertise beschikbaar te krijgen op het vlak van bijvoorbeeld bestuurs- en omgevingsrecht. Ook studenten met kennis op deze gebieden zijn welkom, net als andere expertise overigens. Schroom dus niet en neem contact met ons op wanneer u ons wilt ondersteunen. Het is in uw belang en dat van uw buren. (FL)

Mobiliteitsnota│ Autoluwe gebieden in de binnenstad Vanwege het vertrek van wethouder Martine Leewis en de komst van haar opvolger Ashley North (Groen Links) hebben we iets langer moeten wachten op de Mobiliteitsnota. In deze nota worden de gebieden aangegeven die op korte termijn autoluw of autovrij gemaakt kunnen worden zonder wezenlijke gevolgen voor het grotere verkeersnetwerk in de stad. Het zijn de straten rondom de Pieterskerk, Hooglandse kerk, Aalmarkt en delen van de Oude Rijn en de Nieuwe Rijn. De precieze uitwerking wordt in samenspraak met bewoners en andere belanghebbenden bepaald.
Het college wil het aantal parkeerplaatsen op straat in de komende tien jaar verlagen. Voor verschillende doelgroepen (bewoners, bezoekers, bevoorrading) worden alternatieven onderzocht. Ook spreekt het college de ambitie uit om geen doorgaand autoverkeer meer door de binnenstad toe te staan, door verschillende straten op strategische plekken af te sluiten. Hopelijk leidt dit tot de langverwachte oplossing voor het sluipverkeer op de Langebrug. Omdat dergelijke afsluitingen grote gevolgen hebben voor het gehele autonetwerk moeten de plannen zorgvuldig worden uitgewerkt. De uitwerking is onderdeel van het ambitiedocument dat in 2020 door het college wordt opgeleverd. (FL)

3 October │ Grenzen aan de groei In 2019 bleek de viering van Leidens Ontzet nog massaler bezocht te zijn dan in 2018. Het gebied rond de Nieuwe Rijn was afgezet met hekken en de bewoners konden er alleen in met toegangspasjes. Velen ervoeren dat als een beperking van hun vrijheid, de ergernis wordt steeds groter. Helaas is het stadsbestuur niet van plan om dit luidruchtige, uit zijn krachten gegroeide volksfeest kleiner te maken. Men zoekt vooralsnog een oplossing in de *schoenlepel-methode*: nòg een extra evenement met een beetje wrikken en wringen inbrengen, en dan past het wel weer. Voor even, want de evenementen mogen dan wel groeien maar de kleine Leidse binnenstad kan dat niet.
Pancras - West en PAL Leiden hebben voorts als kritiek uitgesproken dat het veel te druk was, te veel, te luidruchtig en onveilig. We zijn benieuwd naar het resultaat van het onderzoek van Event Safety Institute (ESI) naar het verloop van 3 October 2019. Naar aanleiding van hun onderzoek naar 3 October 2018 adviseerde ESI om nog maar een extra evenement in het gebied rond de Nieuwe Rijn in te lassen. (AK)

Openbare toiletten │Onze wijk telt weinig openbare toiletten en ze zijn niet makkelijk te vinden. Het mooiste was misschien wel het openbare toilet aan de achterkant van het Leidse Stadhuis ter hoogte van Bagels & Beans in de Maarsmansteeg. Nu het stadhuis wordt verbouwd verdween dit toilet. Nog steeds is het muurgedicht erboven op de stadhuismuur te zien. Op toeristenkaartjes van het centrum van Leiden zijn de openbare toiletten niet altijd aangegeven. Ze zijn het makkelijkst te vinden via de App *ToiletFinder*. (EK)

Parkeervisie vrijgegeven voor inspraak │Op donderdag 30 januari zijn de concept Parkeervisie auto- en fietsparkeren Leiden 2020-2030 en de concept Beleidsregels Parkeernormen Leiden 2020 vrijgegeven voor inspraak. Zowel in de onlangs gepubliceerde Mobiliteitsnota als in de Parkeervisie krijgt de fiets een prominente plek toebedeeld; het gaat dus niet meer alleen om de auto. Bewoners, ondernemers en instellingen hebben in parkeerpanels meegedacht over een nieuwe Parkeervisie. Ook PAL Leiden was vertegenwoordigd. Reageren op het nieuwe parkeerbeleid kon tot en met 12 maart. PAL Leiden heeft met ons eigen parkeerpanel de plannen besproken, ter voorbereiding op onze formele reactie. Na het verwerken van de inspraakreacties stelt de gemeenteraad de Parkeervisie vast, en bepaalt B&W de Beleidsregels Parkeernormen. (FL)

Leidse Rembrandt Dagen (LRD) op 11 en 12 juli 2020 │ Ook dit jaar worden de LRD in onze wijk. Gehouden. Er verandert wel iets, de activiteiten worden gespreid over een groter oppervlak en gebeuren behalve in de Pieterswijk ook deels in de Academiewijk. Ook zijn er een paar honderd toneelspelers (vrijwilligers?) bijgekomen. De bezwaren van PAL Leiden gelden nog steeds: maak de wijk niet tot mega-evenementen terrein met toegangspasjes en alle daaruit voortvloeiende beperking van de bewegingsvrijheid van bewoners. Dat de LRD nu jaarlijks terugkeren als evenement heeft niet onze voorkeur. In ieder geval zullen de LRD het dit jaar zonder de trekpleister van De Jonge Rembrandt in de Lakenhal moeten doen. Zie ook: https://leidserembrandtdagen.nl/wijkbewoners/ . (AK)

Wijkverenigingen binnenstad │ Samenwerking Steeds vaker komen er bij besprekingen met de gemeente thema's aan bod die het wijkbelang overstijgen, bijvoorbeeld evenementen of de ontwikkeling van de horeca. Om de belangen van de bewoners zo goed mogelijk over het voetlicht te krijgen hebben de buurt- en wijkverenigingen van de binnenstad hun samenwerking nieuw leven ingeblazen. We realiseren ons dat we alleen door de bundeling van krachten een serieuze partij kunnen zijn voor B&W en de gemeenteraad. De voorzitters komen één keer per drie maanden bijeen, waarbij ze afspraken maken op hoofdlijnen. Vervolgens worden deze afspraken in werkgroepen uitgewerkt en strategische acties voorbereid. Vanuit de werkgroepen wordt dan contact gezocht met de verantwoordelijke wethouders en ambtenaren en worden gezamenlijk inhoudelijke (inspraak)reacties voorbereid. Op dit moment zijn de volgende werkgroepen actief: Horeca, Evenementen/geluid, Verkamering en mobiliteit/parkeren. (AJ) •

PAL LEIDEN

De Vereniging voor Pieters- en Academiewijk en Levendaal-West (PALLeiden) stelt zich ten doel de leefbaarheid in de wijk te vergroten. Het bestuur bestaat uit bewoners die voor maximaal zes jaar door de leden worden gekozen. Jaarlijks in april is er een ledenvergadering waarin het bestuur zich verantwoordt voor het reilen en zeilen van de vereniging en de financiën. Jaarverslag, statuten en reglementen zijn te vinden op de site: **palleiden.nl**. De wijk is een van de grootste van de binnenstad en bestaat uit de buurten Pieterswijk, Academiewijk en Levendaal-West. Op het kaartje hieronder zijn de grenzen aangegeven.

Adres en gegevens: Vereniging voor Pieters- en Academiewijk en Levendaal-West (PAL Leiden)
KvK Rijnland: 40445179
Postadres: Levendaal 6b, 2311 JL Leiden
@-mail: info@palleiden.nl
Bankrekening: NL47INGB0003664416 t.n.v. Vereniging voor Pieters- en Academiewijk Leiden

WWW.PALLEIDEN.NL

Bestuur

- **Aart Martin de Jong** voorzitter
- **Fred van der Loo**, secretaris-penningmeester, nieuwsbrief
- **Wim Brugman** bestuurslid
- **Jan Demper**, bestuurslid – distributie Hart van de Stadkrant
- **Adri Klaassen** bestuurslid

Hart van de Stadkrant De Hart van de Stadkrant is een uitgave van PAL Leiden. De krant verschijnt driemaal per jaar in een oplage van 3000 exemplaren. Hij wordt verspreid onder de leden van de gemeenteraad, ligt ter inzage in het stadhuis, de OB, verschillende leestafels van cafe's en wordt huis aan huis bezorgd. Kopij graag voor de op het voorblad aangegeven datum opsturen naar: redactiehvds@palleiden.nl.

Nieuwsbrief PAL Leiden geeft naast de krant een digitale Nieuwsbrief uit, waarvoor u zich kunt aanmelden op de website. De verzending gebeurt door Fred van der Loo, secretaris.

Redactie
Marjolijn Pouw (eindredactie), Charlotte Boschma, Carla van der Poel, Els Olden

Vaste medewerkers
Jacques van Alphen, Sarah Hart (foto's), Jan Pieters, José Plevier

Opmaak | Sanne Dresmé
Website | Hans Tebra
Drukwerk | Drukkerij van der Linden, Vliet 4a – 6 Leiden
Bezorging | **Organisatie** Jan Demper. **Bezorgers**: Sarah Hart, Aart Martin de Jong, Adri Klaassen, Jan Pieters, José Plevier, Marjolijn Pouw, Evelyne van Lottum en Marcel Schikhof, Henk van der Wal

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE

Artikelen en gesprekken | Jacques van Alphen, Clariet Boeye, Annette van den Boom-Melman, Charlotte Boschma, Dana Brobzan, Wim Brugman, Femke Dekker, Jan Demper, Amrit Dirks, J.J. van der Geest, Marijke Harberts, Paul Hofhuis, Adri Klaassen, Barend Kraal, Fred van der Loo, Edith van Middelkoop, Christiaan van Minnen, Jacqueline Mos, Roos van Oosten, Jan Pieters, José Plevier, Carla van der Poel, Marjolijn Pouw, Arti Ponsen, Natalia Vázquez, Roeland van Wely, Sander Wiersma

Berichten | Clariet Boeye, Wim Brugman, Aart Martin de Jong, Adri Klaassen, Barend Kraal, Esther Kok, Fred van der Loo, Jacqueline Mos, Marjolijn Pouw

Foto's en illustraties | Heleen Apers, Clariet Boeye, Charlotte Boschma, Gerry van Brakel, Femke Dekker, Merlijn Dekker, Peter van Duijn (www.pvdfotografie.nl), ELO, Babet Galis, Sarah Hart, Leonie van der Helm, Paul Honig, Johanna Huysman, Kleine Planeet, Esther Kok, INDEX Books, Internet, Carla van der Poel, Arti Ponsen, Practicum Musicae, Han Ruijgrok, Old School, Sonja Wagemans, Sander Wiersma

Donateurs | M.L.C. de Geus, Gemeente Leiden, VvE Kruitschip

De *Hart van de Stadkrant* is een uitgave van PAL Leiden. Hij wordt gemaakt en bezorgd door vrijwilligers.

LID WORDEN VAN PAL LEIDEN OF DONATEUR?

Dat gaat heel gemakkelijk.

1. **Lid worden** | Ga naar de website palleiden.nl. Kies in het hoofdmenu Aanmelden-Lid worden en vul daar uw gegevens in. Kort daarna ontvangt u digitaal de factuur voor uw lidmaatschap: € 10 ongeacht de omvang van uw huishouden.
2. **Donateur worden** | Stuur een mail naar info@palleiden.nl met uw persoons- en/of bedrijfsgegevens en het bedrag dat u wilt doneren (minimaal € 15). U ontvangt vervolgens een factuur met het door u aangegeven bedrag. Bij een donatie van € 100 of meer vermelden wij uw naam achter op de Hart van de Stadkrant.

Zeer bedankt!

BELANGRIJKE TELEFOONNUMMERS

Wijkagent Dennis Perdok: **0900 8844**
Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA) Martin Oppelaar: **14071 of** m.oppelaar@leiden.nl
Gemeentelijke diensten **14071**